

Gorenjski Glas

PETEK, 19. MAJA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 40, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Po Kranju vozi tudi Prešeren

V Kranju so prevzeli štiri električne mestne avtobuse, preostale štiri pa pričakujejo decembra. Njihova skupna vrednost je skoraj štiri milijone evrov, od tega jih z 2,8 milijona evri sofinancira Eko sklad.

ANA ŠUBIČ

Kranj – »V Kranju smo zelo veseli, da s temi štirimi lepoticami izpolnjujemo svojo nalogo, da postanemo zeleno in podnebno nevtralnno mesto,« je kranjski župan Matjaž Rakovec poudaril na ponedeljkovem prevzemu štirih od skupno osmih naročenih sodobnih mestnih avtobusov na električni pogon MAN Lion's City E. Preostale štiri pričakujejo decembra, skupna vrednost vseh osmih avtobusov pa je blizu štiri milijone evrov. Do njih so prišli s pomočjo Eko sklada, saj so pridobili 2,8 milijona evrov

njegove subvencije oz. 350 tisoč evrov za vsak električni avtobus, medtem ko njegova celotna vrednost znaša 495 tisoč evrov. Razliko je pokrila Mestna občina Kranj (MOK), župan pa računa, da bodo kupnino dobili poplačano z najemnino, ki jo bo za vozila plačeval koncesionar, podjetje Arriva.

Direktor Arrive Bo Karlsson je poudaril, da vključitev prvih štirih električnih avtobusov v javni mestni promet Kranja predstavlja pomemben mejnik v njihovih prizadevanjih za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv in prehodu na zeleno

tehnologijo. »S tem boste v Kranju prispevali k čistejšemu in bolj zdravemu okolju,« je dejal Karlsson. Po podatkih župana bo po vpeljavi vseh osmih električnih avtobusov v MOK letno proizvedenih 360 ton manj ogljikovega dioksida.

»Zaradi naših zanamcev smo dolžni vlagati v t. i. zelene in trajnostne tehnologije ter rešitve. Krepitev in elektrifikacija javnega prometa je ukrep, na katerega ste v Kranju lahko zelo ponosni,« pa je poudaril minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han.

► 2. stran

Simbolična predaja ključev električnih avtobusov (z leve): direktor Arrive Bo Karlsson, župan Matjaž Rakovec in direktor MAN Truck & Bus Slovenija Jan Löwhagen / Foto: Tina Dokl

Dve Valvasorjevi odličji v Kranj

Včeraj so v Narodni galeriji podelili stanovske Valvasorjeve nagrade, priznanja in diplome za izjemne dosežke na področju muzejstva za leto 2022. Valvasorjeva nagrada in nagelj v Gorenjski muzej.

IGOR KAVČIČ

Ljubljana – V Slovenskem muzejskem društvu so že 52. podelili Valvasorjevo odličja. Med nagrajenimi so tudi muzealci iz Gorenjskega muzeja. Eno od treh enakovrednih Valvasorjevih nagrad je za stalno razstavo Prešeren – pesnik v Prešernovi hiši v Kranju prejela avtorska skupina Gašperja Peternela, Valvasorjev nagelj pa je prejela medmuzejska razstava Ženske zgodbe: mitske podobe in realnost skozi muzejske predmete avtorske skupine pod vodstvom ddr. Verene Perko.

► 14. stran

Močna gorenjska zasedba med dobitniki Valvasorjevih odličij / Foto: Tina Dokl

Prilogi: **Jeseniške novice, Cerklje pod Krvavcem**

A2U.si
ELEKTRIČNA
KOLESA

AKCIJA!!
750^{Wh}

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

ODKUP MESNATIH, DEBELIH IN ČRNIH KRAV!

(02) 790 15 60, 031 733 637

Odkup celotnih govejih čred na gospodarstvu.

PLAČILO TAKOJ!

ODKUP KRAV do 4,10 € + davek (bio + 0,20 €)

Povečano povpraševanje po **BIO KRAVAH** (do 0,20 €)

AKTUALNO – prodaja **MALIH BIKOV** 200–300 kg

Aktualne dnevne cene:
BIKI do 4,65 € + davek
TELICE do 4,60 € + davek

Tedenska prodaja **MALIH TELIČK**; cca 200–250 kg!

Kogler Franc A., d.o.o. Parmova ulica 53, SI-1000 Ljubljana

AKTUALNO

Vlada za vrnitev kipov na Brdo

Vlada podpira vrnitev dela zbirke kipov iz obdobja po drugi svetovni vojni, ki so ga pred dvema letoma premestili v Park vojaške zgodovine v Pivki, nazaj na posestvo Brdo pri Kranju.

2

ŠPORT

Zaslužijo si novo dvorano

To je bila enotna ugotovitev članic in članov Hokejskega kluba Triglav na sredinem hokejskem dnevu, ki so ga začeli z volilnim občim zborom, na katerem so za predsednika znova zbrali Jureta Ahačiča.

8

GG+

Ko skale šepetajo tišino gozda

»Ko sem prišel do te skale, sem si v spomin priklical prazgodovinske jamske slike rok iz jam v Španiji in Franciji in ob tem pomislil, da bi se sem lepo prilegala povečana slika moje dlani.«

16

ZANIMIVOSTI

Hiša Mačji dol ni zanemarjena

Odzivi ljudi na to, da opuščajo košnja in so nasprotniki pisarniškega urejanja okolice, so različni, pravi Monika Koprivnikar, predsednica Žverce, društva za pomoč živalim.

24

VREME

Danes bo pretežno oblačno. Jutri bo spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami. V nedeljo bo prevladovalo sončno vreme.

10/20 °C

jutri: spremenljivo oblačno

917703521666025

VSAK PRVI IN TRETJI PETEK V MESECU

Kupon za brezplačni mali oglas

Brezplačen je mali oglas z besedilom do 80 znakov. Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Gorenjski glas. Kuponi so veljavni pol leta. Mali oglas brez kupona zaračunavamo po ceniku, z 20 % popustom za naročnike. Kupon ni veljaven za objavo pod šifro ali z navedbo: naslov v oglašnem oddelku. **Brezplačnega malega oglasa ne morejo uveljavljati pravne osebe (tudi s. p.).** Oglase sprejemamo na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, po telefonu 04/201 42 47 ali po e-pošti malioglas@g-glas.si; za torkovo številko Gorenjskega glasa do petka do 14. ure in za petkovo številko do srede do 14. ure. V malooglasnem oddelku smo vam na razpolago v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 16. ure.

MALI OGLAS

maj 2/23

Naročam objavo malega oglasa z naslednjim besedilom:

- prodam kupim oddam najamem
 podarim iščem nudim zamenjam

RUBRIKA:

Vsebina:

Tel.: ___ / ___ - ___ - ___

Nečitljivih kuponov
ne objavljamo.

Mobitel: ___ / ___ - ___ - ___

Ime, priimek in naslov naročnika časopisa:

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Nesporazum, kaj je jasno in kaj oblačno

Spominjam se svojih šolskih let iz osemletke v Trziču. Osnovno šolo smo imeli v stari pritlični stavbi ob nogometnem igrišču. Učilnice so bile vlažne in ogrevane z velikimi okroglimi zelenimi pečmi. Kurjenje in pripravo hrane sta opravljala zakonca Skubic. Sami smo od doma prinesli nekaj sadja, šolsko malico pa so imeli nekateri sošolci po zaslugi svojih staršev tudi brezplačno. Ravnatelj Brejc z družino je imel stanovanje v zgornjem nadstropju šole, delovno sobo pa v sosednji novejši stavbi v Osnovni šoli heroja Grajzerja, kjer si bil za vsak

Cerkev sv. Jožefa / Foto: Franc Goltz

prekršek in slab učni uspeh zaslišan. Zadnje šolsko leto sem hodila v Osnovno šolo heroja Bračiča na Balosu. Ure telovadbe smo imeli tudi v naravi. Učitelj nas je peljal do cerkve sv. Jožefa. Postavil nas je v vrsto, povedal naloge za razgibavanje in z močnim glasom vprašal: »Jasno?« Sošolec iz zadnje vrste je odvrnil: »Ne, oblačno!« Odgovor ga je stal lažje zaušnice, kar pa ni slabo vplivalo na njegov učni uspeh, bil je namreč odlični gimnastičar, kar je učitelj telesne vzgoje seveda upošteval. Zgodbo s hudomušnim koncem nam je poslala naša naročnica **Ljudmila Simoneti iz Kranja**. Tudi vas, dragi naročniki in bralci, vabimo, da nam za objavo pošljete opis kakšnega pripetljaja iz vaših šolskih dni na koticek@g-glas.si ali na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj.

Darilo

izžrebanemu naročniku časopisa

Gorenjski Glas

Knjigo prejme **IGNACIJ KREGAR** iz Ljubljane.

Vlada za vrnitev kipov na Brdo

Vlada podpira vrnitev dela zbirke kipov iz obdobja po drugi svetovni vojni, ki so ga pred dvema letoma premestili v Park vojaške zgodovine v Pivki, nazaj na posestvo Brdo pri Kranju.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Enajst bronastih skulptur iz povojnega obdobja, vključno s kipom Josipa Broza Tita avtorja Antuna Augustinčiča, so leta 2021 odstranili s posestva Brdo pri Kranju in so trenutno na ogled v odprtih depojih državnih muzejev v kompleksu Parka vojaške zgodovine v Pivki. Na vladi oziroma ministrstvu za kulturo se zavzemajo za njihovo vrnitev in poudarjajo, da so bili kipi preneseni »brez jasne strokovne utemeljitve in mimo veljavnih zakonskih postopkov in soglasij«. Preostali del zbirke kipov je še vedno na posestvu Brdo. To po mnenju ministrstva »zgolj potrjuje politično dimenzijo tega arbitrarnega posega«.

»Ob vključevanju strokovne in širše javnosti predlagamo vrnitev kipov po dokončanem strokovnem pregledu stanja umetnin in po opravljenih konservatorsko-restavratorskih posegih. Temu naj sledi strokovna odločitev o primerni postavitvi na podlagi projekta ureditve parka, ki bo upoštevala tudi strategijo upravljanja protokolarnega posestva Brdo pri Kranju,« je vlada prejšnji teden odgovorila na poslansko vprašanje poslanke SDS Anje Bah Žibert, ki je med drugim spraševala, kako vlada komentira željo ministrice za kulturo Aste Vrečko, da vrne Titov

Bronaste kipe, vključno s Augustinčičevim kipom maršala Tita, so v Pivko s posestva Brdo prenesli leta 2021. / Foto: Bobo

spomenik na posestvo Brdo pri Kranju.

Ministrica je namreč marca na strokovnem posvetu o zbirki kipov s posestva Brdo dejala: »Prestavitev kipov je bila neprimerna. Ni šlo za restavriranje, kot je bilo najavljeno, ampak zgolj prenos, ki ni bil izpeljan po ustaljenem postopku, temveč je šlo za arbitrarno odločitev brez strokovnih podlag. Tudi njihova postavitve v Pivki ni ustrezna. Zaradi tega si na Ministrstvu za kulturo želimo, da bi kipi prišli nazaj na posestvo Brdo, kamor tudi spadajo.«

Kot poudarjajo na ministrstvu, kipi od svojega nastanka še niso bili deležni

ustrezne konservatorsko-restavratorske obravnave, kar so protagonisti njihove odstranitve predstavljali kot ključni razlog za njihov prenos. A restavratorska dela niso bila izvedena, niti ni bil predhodno izdelan konservatorsko-restavratorski projekt, obenem pa je nezavarovan in nestrokovni prevoz v Pivko kipe še dodatno resno ogrozil, poudarjajo.

Odprto pismo Jožeta Dežmana

Nekdanji direktor Muzeja novejših zgodovine Slovenije Jože Dežman pa v odprtem pismu premierju Robertu Golobu sprašuje, kateri predpisi naj bi bili s

»Prestavitev kipov je bila neprimerna. Ni šlo za restavriranje, kot je bilo najavljeno, ampak zgolj prenos, ki ni bil izpeljan po ustaljenem postopku ...«

premestitvijo kipov kršeni. Kot zatrjuje, je bil restavratorsko-konservatorski program pripravljen in tudi javno predstavljen, sredstva za njegovo izvedbo pa mora restavratorskemu centru zagotoviti ministrstvo za kulturo. Prav tako po njegovih besedah nima podlage v dejstvih trditve, da so bili kipi ob prevozu v Pivko ogroženi.

Po Kranju vozi tudi Prešeren

◀ 1. stran

Pomena elektrifikacije prometa se po besedah ministra Hana zavedajo tudi v vladi. »Ta teden smo podpisali zavezo o sodelovanju pri Strateškem partnerstvu v Misiji Gremo, torej misiji zelene in tehnološke preobrazbe slovenske avtomobilske industrije. Vlada bo do leta 2027 vložila za prestrukturiranje te industrije skoraj 200 milijonov evrov,« je razložil minister.

Ob uvajanju električnih avtobusov so v Kranju predvideli tudi osem električnih polnilnic, ki jih vzpostavlja podjetje Riko. V ponedeljek so predstavili prve štiri, ki so jih uredili na polnilnem območju v bližini sedeža Arrive na Primorskem in omogočajo tudi polnjenje osebnih e-vozil, po dve polnilnici

pa bosta še na sotočju Kokre in Save ter na Zarici, kjer bo tudi baterijski hranilnik za nemoteno polnjenje v primeru izpada električnega omrežja. Vrednost projekta, ki bo v celoti realiziran do jeseni, znaša okoli 960 tisoč evrov in ga bo občina v celoti

pokrila s sredstvi iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Vse štiri avtobuse so poimenovali po znamenitih Kranjčanih (Francetu Prešernu, Janezu Puharju, Simonu Jenku in Janezu Bleiweisu), ki so vplivali tudi

Avtobuse krasijo podobe znamenitih Kranjčanov: Franceta Prešerna, Janeza Puharja, Simona Jenka in Janeza Bleiweisa, po katerih so jih tudi poimenovali. / Foto: Tina Dokl

na grafično podobo vozil. Po pomembnih kranjskih osebnostih bodo poimenovali tudi ostale štiri avtobuse, ki bodo dobavljeni do konca leta.

Župan Matjaž Rakovec upa, da jim bo v tem mandatu uspelo kupiti še dodatnih dvanajst električnih avtobusov za mestni promet in tako zamenjati vse avtobuse na klasični pogon.

MOK ima sicer v načrtu nakup še dodatnih 12 električnih avtobusov. »Približna flota, ki je potrebna za upravljanje javnega potniškega prometa, je od 18 do 20 vozil. Naša želja je, da bi še v tem mandatu vse avtobuse na klasični pogon nadomestili z električnimi,« je razkril župan in dodal, da se pripravljajo na nov razpis Eko sklada.

Regresi letos višji

Zaradi dviga minimalne plače je višje tudi minimalno izplačilo letošnjega regresa za letni dopust. Vse več zaposlenih v večjih družbah pa se letos veseli zneska okoli dveh tisočakov.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Delodajalci imajo še do prvega julija čas za izplačilo regresa za letni dopust. Rok se lahko sicer v primeru nelikvidnosti podaljša s kolektivno pogodbo, a najpogosteje do 1. novembra tekočega leta.

Regres v višini do zadnje znane povprečne bruto plače ni obdavčen. Ta je po zadnjih, februarjskih podatkih znašala 2.132,58 evra, kar pomeni, da do tega zneska zaposleni na račun prejmejo celotno vsoto, brez odtegljajev. Najnižji znesek regresa pa po zakonu določa višina minimalne bruto plače. Ta v letošnjem letu znaša 1.203,36 evra in je za okoli 130 evrov višja kot lani, tako da je tudi izplačilo minimalnega regresa letos za toliko višje.

V primeru, da ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom ali pa v podjetju ni zaposlen od začetka leta, pa ima pravico do izplačila sorazmernega dela regresa. Prav tako pa ima delodajalec ob prenehanju delovnega razmerja pravico zahtevati vračilo sorazmernega dela regresa.

V javnem sektorju bo višina regresa znana v teh dneh, predlog sindikatov pa je, da bi najslabše plačani javni delavci prejeli 1503 evre, nato pa bi se zneski manjšali po plačnih razredih. Tisti z najvišjimi plačami bi prejeli zakonsko določen minimalni regres.

Številni zaposleni bodo za letošnji dopust prejeli več kot dva tisočaka. Fotografija je simbolična. / Foto: Tina Dokl

Na drugi strani so številni zaposleni v gospodarstvu že prejeli regres ali pa ga pričakujejo v prihajajočih tednih. V NLB, Telekomu Slovenije, Krki, Leku in drugih večjih podjetjih v državi se zaposleni veselijo regresa, ki se giblje okoli maksimalnega še neobdavčenega zneska in torej presega mejo dva tisoč evrov.

Za podoben znesek so se letos odločili tudi številni večji zaposlovalci na Gorenjskem, ki bodo večinoma izplačali višji regres kot lani.

V LTH Castings je lani znašal 1900 evrov, tokrat pa bodo prejeli 2140 evrov. Izplačan bo junija. V Skupini SIJ bodo regres izplačali do konca junija, odločitve o višini pa še niso sprejeli.

Pri upravljavcu brniškega letališča, Fraportu Slovenija, so regres izplačali marca, skupaj s februarjsko plačo, znašal pa je 2.159,40 evra, torej v višini takratne zadnje objavljene povprečne bruto pla-

Minimalni regres letos znaša dobrih 1200 evrov in je zaradi dviga minimalne plače za 130 evrov višji kot lani.

če. Pri logistu, ki deluje v letališki poslovni coni, Cargopartnerju, so prav tako prejeli višji regres kot lani, znašal je okrogla dva tisočaka.

V kranjskem podjetju Goodyear Slovenija so aprila izplačali regres v višini

2.144,74 evra, kar je enako takratni zadnji objavljeni povprečni bruto plači. Na enak način so vrednost zneska določili že lani, ko so zaposlenim izplačali dobrih 1900 evrov.

Pri trgovcu s tehničnim blagom, Merkurju, so zaposleni prejeli 1550 evrov, kar je deset odstotkov več kot lani, ko je višina izplačnega regresa znašala 1400 evrov. Regres so izplačali že 1. marca.

Pri Lidlu, diskontnem trgovcu s sedežem v kopenski poslovni coni, so z majem napovedali povišanje plač in dodatnih plačil, med drugim tudi regresa. Slednji bo znašal 1800 evrov, zaposleni pa ga bodo na bančne račune prejeli 15. junija.

K

KOMENTAR
CVETO ZAPLOTNIK

Pravljična hudoba v realnem svetu

Ste brali ali poslušali pravlji Volka in sedem kozličkov in Rdeča kapica? Obe prikazujeta volka kot hudobno, pretkano žival. Nekaj podobe živalske hudobe ohranja volk tudi v realnem svetu – zato, ker na (planinskih) pašnikih napada ovce, koze in druge pašne živali, dela škodo rejcem in straši ljudi. Čeprav je glede napadov na ljudi manjša zverina kot medved, je ljudi – razumljivo – strah, ko videvajo volkove po hribovskih poteh in naseljih in ko ponoči poslušajo v bližini njihovo tuljenje.

Zadnja dogodka, ko je le nekaj sto metrov proč od Blejskega jezera volk pokončal šest ovc in na Kriški gori devet ovc in koz, sta podobo volka kot hudobne živali še poslabšala. Verjetno bo takih zgodb do konca leta še kar nekaj, saj se je pašna sezona šele dobro začela. Volk namreč v alpskem območju ni več le občasni gost, ampak že stalni prebivalec. Samo na Zgornjem Gorenjskem so trije koz, v katerih naj bi bilo po (jesenski) oceni zavoda za gozdosve blizu trideset volkov. Volkovi tudi že niso več samo po gozdovih in na planinah, zdaj prihajajo že tudi v naselja. Krajanka Rečice naj bi pred dnevi videla dva, kako sta se potikala v okolici hiš na Rečici.

Vsak napad zveri na pašne živali in vsako (bližnje) srečanje ljudi z zvermi samo še prilije olja na ogenj vse bolj

perečega problema upravljanja z velikimi zvermi, še zlasti z volkom. Državi pri tem ni lahko, iskati mora ravnovesje med naravovarstvenim in kmetijskim interesom, spoštovati tudi evropske direktive, se odločati, kaj je za državo bolj pomembno: ali biotska pestrost, katere del so tudi zveri, ali ohranjanje (hribovskega) kmetijstva, negovanje tudi za turizem zanimive pokrajine, zagotavljanje poseljenosti ... Kako zahtevno je odločanje o zvereh, kaže že to, da je ministrstvo za naravne vire in prostor v postopku izdaje dovoljenja za odstrel 230 medvedov povabilo k sodelovanju kar 132 stranskih udeležencev.

A kolikor več je napadov zveri na živali, toliko manj je strpne razprave in toliko več ekstremnih predlogov za rešitev problemov, kot na primer »dajte nam puške in bomo sami naredili red«, »zveri pustite pri miru in naj kmetje sami zaščitijo živali na pašni«. Obupan in razočarani kmetje, ki ne vedo več, kako naj na območjih navzočnosti zveri zaščitijo pašno živino, se organizirajo v civilne iniciative in se zbirajo na »protestih zoper volka«, kjer pozivajo k ukrepanju. Država ostaja še naprej preveč počasna in premalo učinkovita – tudi pri izdaji odločb za izredni odstrel problematičnih živali in pri izplačevanju odškodnin za pokončane živali.

Zaprto še zadnje odlagališče

Župan Občine Komenda Jurij Kern je na dan občinskega praznika sporočil, da je odlagališče v Suhadolah ustrezno sanirano in zaprto. Slovenija je tako izpolnila zahteve Evropske unije.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Komenda – Občina Komenda bo po besedah župana lahko zadihala s polnimi pljuči. Zaradi neaktivnosti pri zapiranju odlagališča je namreč finančna uprava pred slabima dvema letoma blokirala denarna sredstva občine z izvršbo okoljskega inšpektorata v višini 10,5 milijona evrov. »Tako ko bomo dobili okoljevarstveno dovoljenje, pričakujemo, da bo država sredstva sprostila in da bo občina lahko normalno razpolagala z njimi. Sredstva bodo pomenila dodaten zagon za delo v občini.« Kot je ob zahvali vsem vključenim

v reševanje problematike še povedal župan, težav pri poslovanju sicer niso imeli, saj je država zadržala izvajanje inšpekcijske odločbe.

Odlagališče inertnih odpadkov v Suhadolah je zadnje v državi, ki je čakalo na

V Suhadolah bodo zdaj posejali travo, nato pa občina namerava postaviti sončno elektrarno.

zaprte. V skladu z direktivo o odlaganju odpadkov na odlagališčih bi Slovenija morala že do sredine julija 2009 sprejeti ustrezne ukrepe za 21 odlagališč. Ker tega ni storila, je Evropska komisija poleti 2017 vložila tožbo.

Sledila je ugotovitvena sodba Sodišča Evropske unije, nato pa do leta 2021 zaprtje 20 odlagališč. V Komendi so postopki vendarle stekli lani jeseni, sanirati je bilo treba 27 tisoč kvadratnih metrov veliko zemljišče s 65 ti-

soč kubičnimi metri materiala. »Če bi nam bilo vreme bolj naklonjeno, bi bil ta dogodek zagotovo že prej,« je dejal minister za okolje, podnebje in energijo Bojan Kumer, ko je v ponedeljek obiskal odlagališče – kljub

vsemu zadovoljen: »S to sanacijo smo uspešno zaprli vse odprte postopke, ki smo jih imeli sprožene s strani evropskega sodišča oziroma komisije.«

Zaprte odlagališča je občino stalo 1,3 milijona evrov. V Suhadolah bodo zdaj posejali travo, nato pa občina namerava postaviti sončno elektrarno, je povedal župan. »Želimo si in prepričan sem, da nam bo tudi uspelo, da bo Komenda ena prvih občin v Sloveniji, ki bo lahko samooskrbna na vseh objekti v njeni lasti, ter da bomo to obnovljivo energijo ponudili tudi ostalim odjemalcem v občini.«

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodič Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:
Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovorStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvida: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Najboljša ekipa

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Študenti jeseniške Fakultete za zdravstvo Angele Boškin Jasmina Hadžić, Dejan Kovač, Kaja Sodja, Medeja Troha in Nejc Sintič so na nedavnem strokovnem dogodku

otroka ter obravnavo agresivnega huje poškodovanega pacienta. Kot so poudarili na fakulteti, so študentje dokazali, da so odlično pripravljeni na nudenje pomoči v še tako zahtevnih in stresnih razmerah. Tekmovanje je potekalo v Simula-

Ekipa Fakultete za zdravstvo Angele Boškin, ki je zmagala na tekmovanju Best CPR Team / Foto: arhiv fakultete

Best CPR Team v Ljubljani prejeli plaketo za najboljšo ekipo. Na dogodku so prikazali obravnavo krizne situacije reanimacije otroka in komunikacije s starši tega

cijskem centru Ljubljana, organizirajo pa ga z namenom krepitve znanja zdravstvenih in nezdravstvenih delavcev v kriznih situacijah v zdravstvu.

Kranjska vojašnica odpira vrata

Kranj – Vojašnica Petra Petriča v Kranju v okviru praznovanja dneva Slovenske vojske jutri od 10. do 17. ure odpira svoja vrata obiskovalcem. Obiskovalci bodo lahko spoznali poklic vojaka, saj bodo na ogled sredstva, oprema in dejavnost enot Slovenske vojske oziroma enot, ki so nastanjene v vojašnici. Preizkusili se bodo lahko tudi v streljanju na filmskem strelišču v tamkajšnji športni dvorani. Poleg vojske se bodo predstavili tudi Policijska uprava Kranj, Gasilska reševalna služba Kranj ter ostale civilne organizacije in društva. Z različnimi delavnicami bo poskrbljeno tudi za najmlajše.

Festival cvetja v Bohinju

S pohodom na Rudnico na ogled bohinske perunike, ki ga bo vodil dr. Peter Skoberne, se danes začneja tradicionalni Mednarodni festival alpskega cvetja; v Bohinju ga letos organizirajo že sedemnajsto leto zapored.

MARJANA AHAČIČ

Bohinjska Bistrica – Festival, ki vsako leto v maju in juniju poteka na najrazličnejših lokacijah, organizatorji predstavljajo kot skupek botaničnih tur, kulturnih prireditev in kulinarčnih doživetij, posvečenih divjeraslim rastlinam, cvetličnemu bogastvu Bohinja in lokalni ponudbi.

Gre za prireditev, ki ni množična, poudarja Klemen Langus, direktor Turizma Bohinj, organizatorja festivala. Po eni strani namreč subtilno vstopa v prostor, po drugi pa na največji možni način podaja podobo Bohinja v promocijskem in komunikacijskem smislu, kar je po njegovem mnenju pravzaprav največja vrednost festivala.

»Je eden izmed treh stebrov, na katerih gradimo razvoj turistične destinacije in samega Bohinja, izraz spoštovanja okolja, v katerem živimo, kazalec naše jasne usmerjenosti v sodelovanje z lokalno skupnostjo na vseh področjih. Spremenil je naš odnos do okolja. Če včasih nismo opazili cvetočih travnikov, jih danes zagotovo vidimo, znamo pa si tudi zastavljati pereča vprašanja, ki so vedno povezana s tem, koliko, do kod in zakaj varovati oziroma razvijati. Gre za večno iskanje ravnotežja,

Če včasih nismo opazili cvetočih travnikov, jih danes, po sedemnajstih letih prirejanja festivala cvetja, zagotovo vidimo, ugotavljajo v Bohinju.

brez katerega v tem okolju ne moremo živeti.«

Langus kot posebno vrednost letošnjega festivala omenja sodelovanje z Alpsko konvencijo, s kate-

Frans Timmermansa, predsednika Evropske komisije, pristojnega tudi za tako imenovani zeleni prehod, ki je v Evropi kar vroča tema, posebno v odnosu do kme-

bo široko zastavljena, zato upam, da bomo prišli do določenih zaključkov in nato to medsektorsko sodelovanje tudi nadaljevali.«

Osrednja slovesnost ob odprtju bo sicer v soboto, ko bosta že od 9. ure dalje pri Osnovni šoli dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici potekali tržnica z živo glasbo in prodaja sadik iz šolskega rastlinjaka, razstava vezenin s cvetličnimi motivi ter tudi tradicionalni dogodek za otroke in družine na Zlatorogovi pravljici poti U konc' sveta so pravljice doma, festival pa se bo 7. junija zaključil s pohodom po barju Goreljek.

Eden od osrednjih dogodkov letošnjega festivala bo posvet o izzivih trajnostnega razvoja 2. junija, ki ga bo z nagovorom začel podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans.

ro bodo 2. junija pripravili posvet o izzivih trajnostnega razvoja oziroma odnosu med varstvom narave, kmetijstvom in turizmom. »Posebej vesel sem, da bomo posvet začeli z nagovorom

tijstva. Posveta se bodo udeležili tudi ministri za gospodarstvo, kmetijstvo in naravne vire ter predstavniki kmetijsko-gozdarske zbornice, turistične zbornice in zavoda za varstvo narave. Razprava

Večer spominov z dobrodelno noto

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Snovik – Na celovečernem koncertu, ki bo v petek, 26. maja, ob 20. uri v Termah Snovik, se bodo prijatelji, sodelavci in znanci poklonili dolgoletnemu novinarju in uredniku Gorenjskega glasa Andreju Žalarju, ki je tudi po upokojitvi ostal zvest novinarstvu. »Andreja smo poznali kot človeka, ki je bil izredno rad med ljudmi in je razumel njihove težave in želje. Povsod je bil dobrodošel in prijazno sprejet, saj ura, če se tako izrazim, ni bila njegov gospodar.« Sodelavec in prijatelj, upokojeni novinar in urednik Gorenjskega glasa Jože Košnjek se tudi spominja, da so po Andrejevi zaslugi začela izhajati nekatera krajevna in občinska glasila.

Ivan Hribar, predsednik Turističnega društva Tuhinjska dolina, je z Andrejem

**DOBRODELNI KONCERT
V SPOMIN NOVINARJU
ANDREJU ŽALARJU**

Alpski kvintet

TERME SNOVIK

PETEK, 26. 5. 2023 ob 20h

sodeloval več kot trideset let. »Pozorno je spremljal razvoj Tuhinjske doline in občine Kamnik. Bil je eden od ustanovnih članov Turističnega društva Tuhinjska dolina in eden od pobudnikov, da bi društvo izdajalo tudi glasilo, ki smo ga poimenovali Tuhinjski glas, on pa je dolga leta entuziastično in odgovorno opravljal vlogo urednika. Na njegovih poteh po Tuhinjski dolini ga je vedno spremljal fotoaparati, da je bil v vsakem trenutku pripravljen dokumentirati zanimiv dogodek, na katerega je naletel.«

Koncert, na katerem bo nastopil Alpski kvintet, bo dobrodelno obarvan – organizatorji bodo prostovoljne prispevke obiskovalcev namenili Mitji Zobavniku iz Šmartna v Tuhinju. Rezervacije sedežev sprejemajo do 25. maja na info@td-tuhinjskadolina.si ter na 041 633 779 (Ivan) in 041 352 197 (Klemen).

PROSTO DELOVNO MESTO: OSKRBNIK ŽIVALI

**Vas veseli delo z živalmi?
Imate občutek za živali?**

V kolektiv vabimo nove sodelavce na področju oskrbe goveda, perutnine in konj. Delovnik je lahko po dogovoru dopoldanski ali popoldanski. Delo obsega jutranjo ali popoldansko molžo, sledi krmiljenje ter napajanje živali. Vzdrževati je treba čistočo v hlevih.

Treba je pomagati pri rejskih opravilih ob prihodu veterinarja (semenitev, porodi, presušitve ...).

Uvajanje je zagotovljeno. V poštev pridejo tudi upokojenci, ki bodo zaposleni na podlagi pogodbe o začasnem in občasnem delu, ali študenti s študentsko napotnico.

Potrebno je vozniško dovoljenje za vožnjo avtomobila in traktorja (kategoriji B in F).

Pisne prijave z dokazili pošljite po elektronski pošti na naslov zaposlitev.bc@bc-naklo.si ali po redni pošti na naslov Biotehniški center Naklo, Strahinjški trg 99, 4202 Naklo.

Začetek dela – takoj oz. po dogovoru.

Občina Komenda praznuje

Osrednja slovesnost ob prazniku Občine Komenda je bila minuli ponedeljek, danes pa se začneja tridnevni program športnih, kulturnih in zabavnih dogodkov.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Križ pri Komendi – Na slavnostni seji v Domu krajanov Antona Breznika na Križu pri Komendi je župan Jurij Kern ob kulturnem programu podelil priznanja najbolj perspektivni športnici in športniku do 15 let – prejela sta ju judoista Haya Veinhandl Obaid in Karim Veinhandl – ter zlato priznanje Občine Komenda, ki ga je prejel Marko Zadrgal za dolgoletno delo in izjemne dosežke na področju kmetijstva in čebelarstva.

V nagovoru je župan pozval k povezovanju in usmerjanju moči v izvedbo projektov, ki si jih želijo občani. »Pričakovanja občanov ne bomo uresničili z metanjem polen pod noge, diskreditacijo in medsebojnim obračunavanjem.« V predstavitvi večjih projektov, s katerimi se je v zadnjih mesecih ukvarjala občinska uprava, je poleg zaprtja odlagališča inertnih

Zlato priznanje Občine Komenda je prejel Marko Zadrgal. / Foto: Občina Komenda

odpadkov v Suhadolah podaril aktivnosti za začetek gradnje športnega parka Komenda in ureditev za drževalnika Tunjščica. Povedal je tudi, da so se dogovorili za redne koordinacijske sestanke za izgradnjo obvoznice v Mostah in da je bil pomemben korak narejen pri projektu izgradnje

ceste Moste–Gora, ki bi pomenila dodatno razbremenitev prometa skozi Moste, poleg tega so se aktivno vključili v reševanje centra Komende.

V izteku tedna se bo praznovanje občinskega praznika nadaljevalo z nizom predvsem športnih dogodkov in spremljajočim dogajanjem.

Danes Komenda gosti drugo etapo svetovnega veteranskega prvenstva v orientaciji z gorskimi kolesi, jutri bodo na ploščadi pri hipodromu na svoj račun prišli zlasti otroci oziroma družine in ljubitelji starodobnikov, v nedeljskem programu pa sta dve kolesarski tekmovalni in kasaške dirke.

Prva faza tržnice

ANA ŠUBIČ

Železniki – V Železnikih dobivajo urejen tržni prostor. Občina je namreč pred kratkim končala prvo fazo projekta, v sklopu katere so na lokaciji poleg pošte na Češnjici postavili kontejner s sanitarijami, skladišče za opremo in prostor za odpadke, vse skupaj pa so pokrili z ravno streho. Prav tako so poskrbeli za priključitev na elektriko, vodo in kanalizacijo. Vrednost prve faze, ki jo je izvedlo podjetje Gaber prestige, je 96 tisoč evrov, od tega jo z 32 tisoč evri sofinancira gospodarsko

ministrstvo v sklopu projekta Lokalne akcijske skupine loškega pogorja (NAD) gradimo ponudbo Škofjeloškega. Preden bodo tržni prostor začeli uporabljati, bodo poiskali upravljavca in dorekli način uporabe, je napovedal župan Marko Gasser. Kot je dejal, manjkajo še pokrite površine za stojnice, ki jih bodo skušali urediti v prihodnjem letu. V sklopu projekta sta namreč predvideni še dve fazi: v drugi bi postavili objekt z enokapno streho, ki bo tvoril pokrit prostor vzdolž obstoječe pešpoti, v tretji fazi pa še lesen objekt z dvokapno streho.

V prvi fazi so na tržnem prostoru na Češnjici postavili kontejner s sanitarijami, skladišče in prostor za odpadke.

/ Foto: Simon Benedičič

Urejajo rekreacijsko-doživljajski park

MATEJA RANT

Gorenja vas – Občina Gorenja vas - Poljane v neposredni bližini središča Gorenje vasi ureja rekreacijsko središče Log, ki obsega ureditev obvodnega prostora z ribnikom in telovadnico v naravi.

Osrednji element novega rekreacijsko-doživljajskega parka bo po besedah višje svetovalke za področje turizma in razvojnih projektov na občini Marjete Šifrar manjši ribnik, ki bo služil za izobraževanje o avtohtonih živalskih in rastlinskih vrstah. Uredili naj bi še površine za

dvignjeno potjo tvori zunanjo učilnico za vse generacije. « V neposredno bližino ribnika so umestili še telovadnico v naravi, v načrtu pa je še manjši piknik prostor s

Osrednji element bo manjši ribnik, ki bo služil za izobraževanje o avtohtonih živalskih in rastlinskih vrstah.

klopami in mizami. Območje rekreacijskega parka bodo opremili še z drugo urbano opremo in igrali za različne starostne skupine otrok. Uredili naj bi še površine za

skupinske igre ter postavili razlagalne table in telovadna orodja za telovadnico na prostem, je razložila Marjeta Šifrar in dodala, da se bo park tematsko navezoval na bogato kulturno in zgodovinsko dediščino Poljanske doline. Čez južni del območja že poteka urejena tematska pešpot po Rupnikovi liniji. »Celotno območje bo poleg rekreacijske funkcije in spodbujanja aktivnega preživljanja prostega časa v naravi imelo tudi izobraževalno funkcijo, saj bo v njem mogoče organizirati naravoslovne dneve tako za šolske kot vrtčevske otroke.«

V neposredni bližini središča Gorenje vasi urejajo rekreacijsko-doživljajski park za vse generacije. / Foto: Gorazd Kavčič

Najboljši popusti letošnjega leta na vse izdelke AJM samo:

V PETEK, 19. maja in v SOBOTO, 20. maja

DAN ODPRTIH VRAT

v prodajnih salonih po Sloveniji

Sedež podjetja, Ljubljana, Koper, Kranj, Celje, Murska Sobota, Nova Gorica in Dravograd

- Strokovno svetovanje o energetsko varčnih oknih.
- Predstavitve izdelkov.
- Brezplačna primerjava ponudb.
- Pogostitev in praktična darila za vse obiskovalce.

AJM PE Kranj, Cesta Staneta Žagarja 53, 04/234 28 08

www.ajm.si

*Popusti se ne seštevajo.

S pokrajinami do nadaljnega razvoja

V okviru Tedna obrti in podjetništva na Loškem, ki se je letos odvijal 16. leto zapored, so v ponedeljek v Industrijski coni Todraž gostili srečanje predstavnikov gospodarstva iz občine z županom Milanom Čadežem ter predsednikom državnega sveta in Območne obrtno-podjetniške zbornice Škofja Loka Markom Lotričem.

MATEJA RANT

Todraž – Udeleženci srečanja so si najprej ogledali Industrijsko cono Todraž, kjer ta čas deluje 27 podjetij, v katerih zaposlujejo več kot 160 ljudi. V prostorih Rudnika Žirovski Vrh je nato sledil pogovor z županom Milanom Čadežem in predsednikom državnega sveta Markom Lotričem o gospodarskem razvoju občine Gorenja vas - Poljane in celotnega škofjeloškega območja, kjer so po besedah direktorja Razvojne agencije Sora Gašperja Kleča, ki je vodil pogovor, doma uspešne podjetniške zgodbe.

Občina Gorenja vas - Poljane je imela po besedah Gašperja Kleča leta 2021 okrog 7700 prebivalcev. »Naravni prirast, ki predstavlja enega ključnih razvojnih dejavnikov v prihodnosti, je znašal 6,4, medtem ko je bil v Sloveniji negativen. To

V okviru srečanja predstavnikov gospodarstva iz občine z županom Milanom Čadežem in predsednikom državnega sveta Markom Lotričem so si ogledali tudi Industrijsko cono Todraž. / Foto: Gorazd Kavčič

območju daje konkurenčno razvojno prednost.« V občini je ta čas registriranih 729 podjetij. »To pomeni, da je vsak deseti prebivalec občine pravna oseba, kar nas uvršča v sam slovenski vrh,« je poudaril župan Milan Čadež

in ob tem spomnil, da so imeli še pred tridesetimi leti, ko so začeli zapirati Rudnik Žirovski Vrh, v katerem je bilo več kot petsto zaposlenih, status občine z omejenimi možnostmi razvoja. »Odpravnine, ki so jih takrat

dobili zaposleni, so vlagali tudi v lastna podjetja in kmetije,« je razložil župan, ki je prepričan, da se imajo za uspeh na podjetniškem področju zahvaliti klenosti in delavnosti prebivalcev njihove občine. Zato ne dvomi,

da se bo pozitiven trend razvoja na področju gospodarstva nadaljeval tudi v prihodnje. Izjemne priložnosti za razvoj podjetništva na celotnem škofjeloškem vidi tudi predsednik državnega sveta Marko Lotrič. »Veliko nas je poslovno dejavnost začelo v garažah, pa vidimo, kje smo danes. Tudi ob današnjem ogledu industrijske cone smo videli inovativnost, delavnost ter veliko vložene znanja in poguma.« Prepričan je, da bi gospodarstvo dobilo dodaten zagon z regijsko organizirano oziroma ustanovljeno pokrajin, o čemer znova razmišljajo v državnem svetu. »Med prvimi nalogami, ki bi jih prevzele pokrajine, bi bila priprava prostorskih planov,« je poudaril, saj se mu zdi pomembno, da bi tako umestitev objektov kot tudi različne infrastrukture reševali na ravni pokrajin, »kjer ljudje poznajo potrebe

in prostor«. Hitro posodabljanje prostorskih planov je tudi Čadež izpostavil kot ključno, če želijo biti razvojno naravnani. Z novim prostorskim planom v občini med drugim načrtujejo širitev Industrijske cone Todraž, in sicer na njenem jugovzhodnem delu, kjer bi gradnjo novih objektov omogočili v treh terasah na skupaj 16 tisoč kvadratnih metrih površin. Nova možnost za razvoj podjetništva se po njegovih besedah nakazuje še v dolini Suše.

Za nadaljnji razvoj gospodarstva v regiji bo pomembno tudi, da mladim »približajo« fakultete, meni Lotrič, ki v Škofji Loki vidi priložnost za ustanovitev fakultete za strojništvo, v Kranju za elektrotehniko in na Jesenicah za zdravstvo. Prav tako je poudaril pomen nove regijske bolnišnice, za katero se mu zdi najprimernejša lokacija v Radovljici.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO
IN REGIONALNI RAZVOJ

Norway
grants

Multiplikatorji v kraljestvu bronastega kozoroga

Najprej je slovenska delegacija odletela med norveške fjarde, zdaj so Norvežani prileteli v kraljestvo bronastega kozoroga.

Z namenom razširitve metode učenja na prostem po celotni Gorenjski (kasneje po celi državi) je slovenski del partnerstva projekta #SCHOOL21 organiziral usposabljanje za tako imenovane multiplikatorje, ki je potekalo od 17. do 20. aprila 2023 v Kranjski Gori.

Prvi dan programa je bil namenjen spoznavanju med

udeleženci in preskakovanju kulturnih ovir – osebne izkušnje z delom na prostem in vloga narave v njihovem življenju so prebile led tedenskega druženja.

Drugi in tretji dan smo posvetili podrobnejši predstavitvi koncepta učenja na prostem, kompetencam 21. stoletja in delavnicam raznolikih tema: Narava kot prostor za reše-

vanje »najstniških vprašanj«, Kako narediti učenje zabavno?, Outdoor metode za grajenje odnosov ... Kot se za projekt spodobijo, smo pridobljeno znanje nemudoma implementirali v prakso. V čudoviti okolici jezera Jasna so učitelj_je/profesor_je (večinski udeleženci usposabljanja) ponovno postali učenci_ke in sodelovali pri urah biologije, geografije, matematike, angleščine ... Program usposabljanja smo zaključili z obiskom Osnovne šole Franceta Prešerna in Gimnazije Franceta Prešerna v Kranju in tako z našim šolskim sistemom podrobneje seznanili norveške kolege. Verjamemo, da je bil multiplikatorski teden zelo uspešen in nadvse pomemben korak k razvoju učenja na prostem v Sloveniji. Oplemeniteni z dragocenimi znanji in izkušnjami, bomo te lahko uporabili pri nadaljnjem poteku projekta #SCHOOL21.

Taja Nograšek, BSC Kranj

Popisujejo zasedenost parkirišč

Občina Škofja Loka je bila z Občino Medvode izbrana za pilotno območje priprave nacionalnih smernic, strokovnih podlag in nacionalne parkirne platforme, v teh dneh pa poteka popis zasedenosti parkirišč.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Podobno kot v drugih mestih se v loški občini srečujejo z izzivi, kako vzpostaviti dostopne in konkurenčne prometne razmere za zmanjšanje negativnih vplivov motornega prometa na okolje ter prebivalce. »Tradicionalno prizadevanje za več parkiranja na javnih in zasebnih zemljiščih privabi še več avtomobilov, kar ustvarja prometne zastoje ter povzroča izpuste in poslabšuje kakovost bivanja,« ugotavljajo v Škofji Loki, ki je bila z Medvodami izbrana za pilotno območje, na katerem se izvaja postopek priprave parkirne politike in je vzorčen primer za primerljive občine po Sloveniji.

Izdelovalci parkirne politike so Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije, Inštitut za politike prostora in Ljubljanski urbanistični zavod, ki so začeli delati v začetku letošnjega leta, v okviru izvedbe pa je konec marca že potekala razprava o problematiki parkiranja v Škofji Loki.

Kot pravijo odgovorni, je vključevanje javnosti ključnega pomena, saj prebivalci najbolje poznajo svoje

Parkirišča v Škofji Loki bodo v naslednjih dneh obiskovali popisovalci. / Foto: Vilma Stanovnik

mesto. Tako so prisotni na javni razpravi kot posebno problematične lokacije za parkiranje omenili železniško postajo v Retečah, železniško postajo na Trati, parkiranje v Groharjevem naselju, kjer imajo stanovalci težave s parkiranjem oziroma preozkimi parkirnimi mesti, ki niso primerna za novejša vozila. Prav tako so problematična območja ob osnovnih šolah in vrtcih ter pred Športno dvorano Poden, pred pošto na Trati in tudi v okolici Mestnega trga in pokopališča Lipica.

Ena od rešitev so trajnostne oblike prevoza, vendar pa je dejstvo, da je treba za tak zeleni prehod najprej urediti infrastrukturo, od gradnje

kolesarskih stez, stajal za kolesa do več linij javnega prevoza. Prav tako so za oblikovanje parkirne politike potrebne analize. Ena od njih je analiza parkirnega utripa, s katero ugotavljajo zasedenost parkirnih prostorov skozi dan. Zato bodo v Škofji Loki ta mesec od jutra do večera ob torkih, sredah, četrkih in sobotah popisovali zasedenosti parkirišč. Popisovalci bodo opazovali javno dostopna parkirišča in si zapisovali število parkiranih avtomobilov. Sledile bodo nove javne razprave, prva predvidoma že konec tega meseca. Predlog parkirne politike bo nato javno predstavljen v začetku poletja, predvidoma konec junija.

Pesem iz tristotih grl

Koncert pevskih zborov gorenjskih upokojenskih društev je bil letos v Baročni dvorani Radovljiške graščine. Na sobotni prireditvi je nastopilo enajst zborov, ki so srečanje zaključili s skupno pesmijo, slovensko ljudsko Oj, lepo je res na deželi.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – V soboto je v Baročni dvorani Radovljiške graščine nastopilo skupaj kar 265 pevcev in pevk iz treh ženskih in osmih mešanih pevskih zborov. Predstavili so se ženski zbori KD ŽPZ Stane Habe iz Domžal, ŽPZ Josipine Turnograjske iz Preddvora in Večerna zarja z Javornika ter mešani pevski zbori društev upokojencev Tržič, Selška dolina, Motnik - Špitalič, Šenčur in Komenda ter Vrelec iz Škofje Loke, Slavček iz Lesc in Odmev iz Kranjske Gore.

Vsak zbor se je predstavil z dvema pesmima po lastnem izboru, na koncu pa so vsi skupaj zapeli slovensko ljudsko pesem Oj, lepo je res na deželi v priredbi Egijske Gašperšiča, častnega občana občine Radovljica. Skupni zbor je vodila letošnja selektorica revije, profesorica Eva Jelenc Drozg, ki je na koncu revije izbrala najboljše izvedbe skladb treh nastopajočih zborov.

Pri tem je poudarila, da glavni namen sobotne revije ni bil tekmovalen. »Resnično gojim veliko spoštovanje do ljudi, ki zavzeto in vestno pojejo tudi v obdobju, ko niso več službeno aktivni. Koliko lepoga jim lahko prinaša petje. Nekateri pojejo že vse življenje, nekateri se priključijo kasneje, vsaka

Tradicionalno revijo pevskih zborov Gorenjski upokojenci pojejo 2023 je Pokrajinska zveza društev upokojencev Gorenjske pripravila v Radovljici. / Foto: Gorazd Kavčič

pevka ali pevec ima svoje življenjske zgodbe, na koncu pa se vse združi v tonu, akordu, pesmi. Ob tem pa se seveda krepijo tudi prijateljske vezi, kar je v današnjem odpuštenem svetu še prav posebno dragoceno,« poudarja

»Nekateri pojejo že vse življenje, nekateri se priključijo kasneje, vsaka pevka ali pevec ima svoje življenjske zgodbe, na koncu pa se vse združi v tonu, akordu, pesmi.«

Eva Jelenc Drozg, vsestranska glasbenica, profesorica kitare, pedagoginja po metodi glasbenega poučevanja willems, pevka in vodja več

zborov, instrumentalistka v pihalnih orkestrih, ki od lani v Radovljici vodi tudi zasebno glasbeno šolo.

A na koncu, pravi, je vseeno morala izbrati tudi tri najboljše zборе. Odločila se je, da na tretje mesto uvrsti Me-

šani pevski zbor Vrelec DU Škofja Loka pod vodstvom Dejana Herakovića, na drugo Ženski pevski zbor Stane Habe DU Domžale, ki

ga vodi zborovodkinja Andreja Polanec, najbolj pa je prepričal Ženski pevski zbor Večerna zarja DU Javornik - Koroška Bela, ki ga vodi zborovodja Franci Richter. »Ob poslušanju vašega zbora sem začutila ne samo željo po petju, ampak željo po ubranem petju. Vaš zbor je zvenel glasovno izenačeno, lepo ste sledile idejam zborovodje, ki je v partiturah iskal ne samo korektno izvedbo notne slike, pač pa tudi pretehtano muzikalnost, čutnost, ki je pri izvajanju glasbe tako zelo dragocena,« je med drugim povedala v obrazložitvi.

V Medvodah poteka kulturni festival

V osmih dneh se bodo zvrstili številni dogodki, še posebno pestro bo jutri.

MAJA BERTONCELJ

Medvode – V ponedeljek, 15. maja, je svoja vrata odprl že šesti Medvoški kulturni festival, ki tudi letos nosi slogan *Legende med vodami*.

»Tokratni program je vsebinsko še bogatejši, posebnost festivala pa ostaja edinstvena kombinacija zanimivih izobraževalnih in zabavnih vsebin, ki vsako leto navdušijo osnovnošolske otroke, družine z otroki ter tudi poznavalce in ljubitelje kulture in kulturne dediščine. Festival začnemo z izobraževalno obarvanimi vsebinami, zaključujemo pa s koncertom in glasbeno-gledališko predstavo dveh »legend«,« pojasnjuje Sabina

Spanjol, koordinatorka in organizatorka kulturnega programa v Javnem zavodu Sotočje Medvode. Ta je glavni organizator festivala, pri katerem sodelujejo tudi številne druge organizacije.

Festival bo trajal osem dni in se bo zaključil 22. maja. Zvrstili se bodo številni dogodki in večina je brezplačnih. Še posebno pestro bo dogajanje jutri, 20. maja, ko bo med 9. in 13. uro na Tržnici Medvode Kulturno sobotkanje z Roparskimi vitezi, Marješko Pehto, medvoškimi kulturnimi društvi in Potujočo ustvarjalnico za družine, med 16. in 19. uro pa bodo obiskovalci lahko prisluhnili različnim legendam in pokusili poustvarjene srednjeveške jedi.

Novi zemljevid kolesarskih poti po Bledu

Bled – Javni zavod Turizem Bled je pripravil nov zemljevid kolesarskih poti po Bledu, ki označuje pet cestnih in pet gorskih predlogov za kolesarjenje. Zemljevid je izšel v obliki trganke, pri čemer je na eni strani zemljevid širšega območja Bleda z vrisanimi predlogi poti, na drugi strani pa so kratki opisi, fotografije in QR kode za povezave na destinacijsko spletno stran, kjer je uporabnikom na voljo več informacij in zapis GPX. Trganka Kolesarske poti, ki jo je moč zložiti v priročen format, je na voljo v Infocentru Triglavsko roža Bled in TIC Bled.

Akcija zbiranja električne in elektronske opreme

Železniki – Jutri, v soboto, med 9. in 12. uro bo na parkirišču pred Občino Železniki potekalo zbiranje odpadne električne in elektronske opreme. Občani lahko prinesejo računalnike in monitorje, televizorje, belo tehniko, električne igrače in orodje ter odpadne sijalke in baterije. Delujočo opremo bodo predali v ponovno uporabo, nedelujočo pa v reciklažo.

Preklic boleznih kot »svetovne zdravstvene stiske«

JURIJ KURILLO

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je 5. maja 2023 objavila razglas, po katerem obolenja zaradi virusa SARS-CoV-2 ne sodijo več med »izredne zdravstvene razmere z mednarodnimi posledicami«. To je povedal njen generalni direktor Tedros Adhanom Ghebreyesus po priporočilu ustreznega odbora za posebne razmere. Ta je te dni na svojem zasedanju ugotovil, da se po svetu število sprejemov v bolnišnice in smrti močno zmanjšuje, obenem pa povečuje delež prebivalstva z visoko stopnjo imunosti (Nature, 5. 5. 2023). Direktor je ob tem poudaril, da ostaja ta virus vendarle posebna grožnja zdravju in najdržave po svetu ne prenehajo s svojo čuječnostjo in naj

to obolenje pač uvrstijo med druge infektivne bolezni.

Pretekla so že dobra tri leta, odkar se je na svetu pojavila nova nalezljiva bolezen, ki jo je povzročil dotlej neznan mikroorganizem iz skupine koronavirusov. Virologi so ga poimenovali SARS-COVID-19, izhajal pa naj bi iz kitajskega mesta Vuhan. Njegovega izvora tudi strokovnjaki še vedno niso popolnoma pojasnili: ali so ga na človeka res

Epidemiologi so sprva domnevali, da se bo covidna bolezen pojavljala sezonsko, tako kot gripa, vendarle vse kaže, da bodo to le večji ali manjši valovi, ki pa bi lahko zajeli kar polovico prebivalstva.

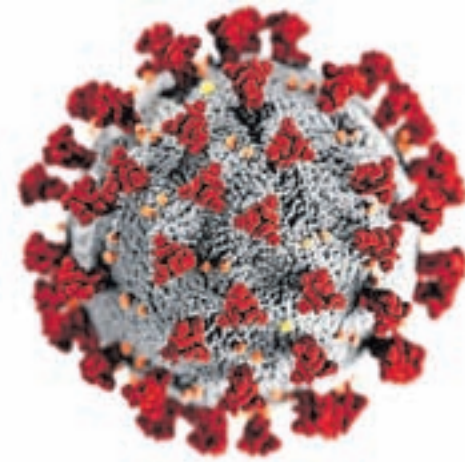
prenesle neke živali s tamkajšnjega trga, okužene od netopirjev, ali pa je preprosto »ušel« iz nekega virološkega laboratorija.

Značilnost tega virusa je po zakonih evolucije njegova izredna sposobnost preživetja s tem, da stalno spreminja beljakovinske spojine na svojih značilnih konicah, s katerimi prodira v človeške celice. Tako nastajajo vedno nove različice, ki povzročajo pri obolelih najrazličnejše bolezenske znake, od najlažjih do najtežjih. Pojavlja se tudi »sindrom dolgega vpliva covida« z dolgotrajnejšimi težavami po že preboleli

okužbi. To virusno obolenje je po registru Svetovne zdravstvene organizacije v doma- la štirih letih povzročilo na desetine milijonov obolenj

ter sedem milijonov smrti, resnična številka pa naj bi bila od dva do trikrat večja. Po podatkih našega Nacionalnega inštituta za javno zdravje je bilo denimo v Sloveniji od 1. 3. 2021 do 30. 4. 2023 sprejetih v bolnišnice 15.320 takih bolnikov, med katerimi jih je 2862 potrebovalo intenzivno zdravljenje. Umrli so 2604 pacienti.

Virus pa ne miruje! Vedno znova se porajajo novi sevi ... V Indiji se je na primer letošnjega marca pojavila covidna varianta, imenovana XBB.1.16, in postopoma izpodrinila druge, dosedanje različice. V ZDA se je že tudi uveljavila z več kot 11 odstotki primerov. To obolenje poteka z milimi in le malokrat s hudimi simptomi ali s smrtnim izidom. Epidemiologi so sprva domnevali, da se bo covidna

Koronavirus SARS-CoV-2. Virus stalno spreminja svoje antigenske lastnosti tako, da zamenjuje beljakovinske spojine, ki jih ima v svojih bodicah. / Foto: vir: Wikipedia

bolezen pojavljala sezonsko, tako kot gripa, vendarle vse kaže, da bodo to le večji ali manjši valovi, ki pa bi lahko zajeli kar polovico prebivalstva, v primerjavi z 20 odstotki, obolelimi zaradi gripe.

Tega zahrbtnega virusa se svet potemtakem ne bo zlepa iznebil. Vsekakor ga ne moremo primerjati s povzročiteljem koz, ki je dokončno izginil iz človeške družbe kot vir nevarne bolezni po letu 1978.

Polfinale se danes začena v Šenčurju

V začetku tedna so potekale še zadnje košarkarske tekme četrtfinala Lige Nova KBM.

VILMA STANOVNIK

Šenčur, Domžale – Po domačinskih košarkarjih, ki so bili na dveh četrtfinalnih tekmah boljši od Rogaške, so se v polfinale državnega prvenstva v košarki za moške v začetku tega tedna po drugi tekmi s Šentjurjem uvrstili še prvi favoriti, ekipa Cedevisa Olimpija. Prav Ljubljanci pa bodo novi nasprotnik Gorenjske gradbene družbe Šenčur. V Šenčurju so namreč domači košarkarji na tretji četrtfinalni tekmi igrali proti Iliriji in slavili z rezultatom 87 : 72.

Gorenjska gradbena družba Šenčur se bo v polfinalni seriji tako na dve zmagi pomerila s Cedeviso Olimpijo. Prva tekma bo že danes, v petek, ob 18.30 v Šenčurju. Druga tekma je na sporedu v nedeljo, 21. maja, v Ljubljani, morebitna tretja pa 23. maja znova v Šenčurju.

V drugem polfinalu se bosta pomerila Krka in Helios Suns. Polfinale med tema ekipama se bo začel jutri, v soboto, ob 17.30 v Dvorani Leona Štuklja v Novem mestu. Druga tekma v Domžalah bo v torek, 23. maja, morebitna tretja pa 27. maja znova na Dolenjskem.

Jubilejni Kamniški kros

VILMA STANOVNIK

Kamnik – To nedeljo bo v Kamniku dirka v olimpijskem krosu za gorske kolesarje. Mednarodna dirka in dirka za slovenski pokal bo potekala v organizaciji kamniškega Calcit Bike Teama in se bo začela ob 9. uri.

Jubilejni, 25. Kamniški kros bo letos štel za točke slovenskega pokala SloXcup in tudi za lestvico Mednarodne kolesarske zveze UCI (kategorija dirke UCI C1 za kategorije elite, U23 in U19). Tekmovanje bo potekalo po ustaljeni trasi s startom in ciljem na Glavnem trgu. Za kategorije od U7 do

U13 bo pripravljen poligon, ob tem pa se bodo mladi upi pomerili tudi na dirki v dopoldanskem času. Tehnični poligon bo postavljen pri GSŠRM.

Prvi vrhunec dneva se bo začel ob 12. uri s starti v kategorijah ženske elite in U23 ter U19, U17, veterani in amaterji. Ob 14. uri se bodo na progo podali še moški v kategorijah elite in U23, U19 ter U17.

Predvidoma ob 16. uri bo podelitev nagrad najboljšim, še pred tem pa bodo ob 15.45 na svoj račun prišli najmlajši, ki so željni dirkanja. Tako kot vsako leto bodo organizatorji pripravili dirko s poganjalčki.

Jutri na trinajsti KBK trail

Hotavlje – Športno društvo Marmor Hotavlje jutri vabi na 13. KBK trail, ki bo potekal na relaciji Kopačnica–Blegoš–Kopačnica v Poljanski dolini. Posebno so vabljeni vsi, ki štejejo 35 pomladi in več. Za vse te bo letošnji tekaški praznik pod Blegošem veljal kot prvenstvo Slovenije v kratkem trailu za veteranske kategorije. Prijaviti se moč še jutri od 7.00 do 8.30, prireditve pa se bo začela ob 9. uri.

Vaterpolski finale se začena jutri

Kranj – Finalista letošnjega članskega državnega prvenstva v vaterpolu sta AVK Triglav in Ljubljana Slovan. Prva finalna tekma bo jutri ob 18. uri v Kranju, druga v sredo na kopališču Kodeljevo, tretja pa v ponedeljek, 29. maja, spet v Kranju.

Planinsko društvo Križe išče oskrbnika oziroma oskrbniško ekipo za oskrbovanje Koče na Kriški gori za obdobje enega leta z možnostjo podaljšanja. Pogodbo o oskrbovanju bodo sklenili s podjetjem oziroma s ponudnikom, ki ima registrirano gostinsko dejavnost in izpolnjuje preostale pogoje za oskrbnika planinske kočice. Nastop dela je 20. 6. 2023. Društvo nudi urejeno delovno okolje, stimulatívno plačilo in možnost dodatnega izobraževanja.

Več o razpisu na www.pd-križe.si.

Pisne prijave pošljite do vključno četrta, 1. 6. 2023, na naslov: **Planinsko društvo Križe, Pod Slemenom 11, 4294 Križe.**

Zaslužijo si novo dvorano

To je bila enotna ugotovitev članic in članov Hokejskega kluba Triglav na sredinem Hokejskem dnevu, ki so ga začeli z volilnim občim zborom, na katerem so za predsednika znova zbrali Jureta Ahačiča.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Medtem ko slovenska hokejska reprezentanca, v kateri igrajo tudi nekdanji člani Triglava, igra na svetovnem prvenstvu elitne skupine v Rigi, je bil sredin večer v Ledeni dvorani Zlato polje namenjen zaključku sezone za vse klubske selekcije kranjskega hokejskega kolektiva.

Hokejski dan se je začel z volilnim občim zborom, zbrani pa so najprej prisluhnili poročilu prejšnjega in novega predsednika kluba Jureta Ahačiča. Ta je povedal, da je v klubu kar 211 hokejstik in hokejistov, poleg tega pa imajo odlične trenerje in so dobro organizirani. »Poleg dobre volje in časa so za to potrebna velika finančna sredstva. Lani smo za vse stroške morali zagotoviti okoli 250 tisoč evrov, kar je blizu 40 odstotkov več kot prejšnja leta,« je povedal Jure Ahačič ter kot največjo željo poudaril novo hokejsko dvorano, ob čemer je dobil glasen aplavz tako hokejstik in hokejistov kot

njihovih staršev. Prav tako so številni zbrani zaploskali Edu Hafnerju, nekdanjemu hokejistu, ki je v zadnjih 15 letih v klubu vzgajal mlade igralce, predsednik Ahačič pa mu je za to podelil plaketo in dodal, da ga bo predlagal tudi za častnega člana kluba.

Najuspešnejša sezona

O najuspešnejši sezoni v zgodovini HK Triglav je nato spregovoril direktor kluba in glavni trener članske ekipe Gorazd Drinovec in poudaril, da so v minuli sezoni prav vse klubske selekcije, ki so nastopale na domačih in mednarodnih tekmovanjih, osvojile odličja. Prav tako je povedal, da postajajo največji klub v Sloveniji, saj trenira in tekmuje kar devet njihovih selekcij. S temi selekcijami se ukvarja enajst trenerjev. »Smo edini klub, ki ima toliko selekcij, od najmlajših do članov in članic,« je v dvorani, kjer so prejšnji mesec stalili led in je trenutno namenjena različnim prireditvam, poudaril Gorazd Drinovec.

Predsednik Hokejskega kluba Triglav Kranj Jure Ahačič se je za dobro delo in sodelovanje zahvalil Edu Hafnerju.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Člani in članice vseh selekcij so se nato tudi predstavili, prav vsi pa so ponosno pokazali osvojena odličja.

Ob koncu prijetnega druženja je vse skupaj pozdravil kranjski župan in predsednik Hokejske zveze Slovenije Matjaž Rakovec, ki je hokejstikom in hokejistom čestital za uspehe v minuli

sezoni. Hkrati je obljubil, da se bo skupaj z vodstvom kranjskega kluba in zveze še naprej trudil, da bo nova hokejska dvorana zgrajena v doglednem času. »Hokejska zveza potrebuje nacionalni hokejski center in odločitev naše zveze je, da naj bi bil ta v Kranju,« je tudi poudaril Rakovec.

Na zadnjo tekmo po še eno zmago

Za slovo od letošnje drugoligaške nogometne sezone bo danes v Dobu gorenjski obračun, nogometaši Triglava pa si želijo z zmago še više na lestvici.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Roltek Dob je uvrščen na zadnje mesto na lestvici in je iz druge lige že izpadel, nogometaši Triglava pa so na 13. mestu, z zmago pa se lahko povzpnejo še kakšno mesto više. O tem, predvsem pa o pomladanskem delu iztekajoče sezone sva se pogovarjala s trenerjem Triglava Milomirjem Kondićem - Mikijem.

Ko ste pred pomladanskim delom sezone prevzeli člansko ekipo, ste imeli svoj načrt. Kaj vam je uspelo?

Predvsem bi se rad zahvalil vodstvu in igralcem za izkazano zaupanje ter tudi navijačem in novinarjem za potrpežljivost. Odločitev o prevzemu prva ekipe NK Triglav glede na dano situacijo ni bila tako lahka, a je bil zame to velik izziv. Osnovni cilj glede na to, da je več kot deset igralcev – nosilcev igre – iz prvega dela sezone odšlo, je bilo najprej sestaviti ekipo z igralci, ki bi zadovoljili kriterije za uspešno igranje v drugi ligi. Vodstvo kluba je

Trener članske ekipe nogometašev Triglava Milomir Kondić - Miki / Foto: Tina Dokl

želelo obstanek v ligi ter gradnjo okostja ekipe za naprej. Sam sem si po tihem rezultatsko želel malo več, morda celo priti do desetega mesta.

Že nekaj časa ne trepetate več za obstanek v ligi. Ste zadovoljni?

Neizmerno zadovoljen sem z vsem, kar se je dogajalo v teh petih mesecih – z vodstvom kluba, zaposlenimi na Zavodu za šport, ožjim in širšim krogom strokovnih sodelavcev, še najbolj

pa z igralci, predvsem z njihovim pristopom, spoštljivostjo, željo po napredku in klubsko predanostjo. Moštvo je formirano na izjemnem način, saj je kemija v ekipi na najvišjem nivoju. Tako sta povezanost in motivacija vseh izjemni. V ligi smo rezultatsko obstali že po tretjem krogu pred koncem, kar nas navdaja z izjemnim optimizmom.

Kaj pričakujete od današnje zadnje tekme?

Kako vidite prihodnost ekipe?

Pogovorov z igralci še nismo začeli, saj smo osredotočeni na prvenstvene tekme. Pogovori nas čakajo s ponedeljkom. Težko bo ohraniti ekipo v zasedbi, kot je bila sedaj, saj lahko povem, da za vsaj tri igralce zaradi izjemnih predstav v tem delu sezone obstaja izjemno veliko zanimanje iz prve slovenske lige in tudi tujine.

Za konkurenčne pogoje

Slovenski industriji je treba zagotoviti konkurenčne pogoje, je bilo glavno sporočilo gospodarstva na torkovi okrogli mizi v Ljubljani.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Bo slovensko gospodarstvo preživel energijsko krizo, se je glasilo naslovno vprašanje, na katero so odgovarjali sodelujoči na okrogli mizi, ki so jo minuli torek v Cankarjevem domu pripravile gospodarske zbornice in delodajalska združenja.

Ključna tema so bile visoke cene električne energije, zaradi katerih slovensko gospodarstvo izgublja konkurenčno prednost, na kar opozarjajo tudi podatki. Kot kaže analitika Gospodarske zbornice Slovenije, se je od oktobra lani do marca letos industrijska proizvodnja skrčila v desetih od 24 predelovalnih dejavnosti, največ v papirni industriji (za 18 odstotkov), proizvodnji kemičnih izdelkov (za 17 odstotkov), kovin in pohištva (za 11 odstotkov). Zaradi padca industrijske proizvodnje smo po oceni analitikov GZS izgubili pol milijarde evrov dodane vrednosti in za sto milijonov evrov davkov in prispevkov, če ne bomo sprejeli ustreznih ukrepov, pa nam grozi izguba milijarde evrov dodane vrednosti in dvesto milijonov evrov davkov.

Kot je v kratkem pregledu makroekonomskih obeh letu povzel dr. Igor Masten z ljubljanske Ekonomske fakultete, napovedi za prihodnje obdobje sicer kažejo, da naj bi se razvita gospodarstva izognila recesiji, vendar bo gospodarska rast na minimalnih ravneh. A je hkrati opozoril tudi na velik razhod med (preveč optimističnimi) napovedmi in

Predstavnik gospodarstva je nagovoril tudi minister Bojan Kumer. / Foto: Aleš Senožetnik

realnim stanjem v gospodarstvu v minulih dveh letih. V prihodnje se tako lahko nadajamo še dokaj nestanovitnega okolja, v katerem bo na višjih ravneh vsaj še nekaj časa vztrajala tudi relativno visoka inflacija.

Če ne bomo sprejeli ustreznih ukrepov, nam grozi izguba milijarde evrov dodane vrednosti in dvesto milijonov evrov davkov, opozarja GZS.

Kot je v razpravi dejal predsednik uprave Taluma Marko Drobnič, ki je stanje zaradi visokih cen električne energije označil za skrb vzbujajoče, vrag počasi jemlje šalo. »Ali bomo pristopili protekcionistično in zaščitili slovensko industrijo ali pa bomo morali sprejeti odgovornost, da je pri nas več ne bo,« je bil jasen in ob tem opozoril, da Slovenija kot eno najbolj industrializiranih gospodarstev v Evropi drsi po lestvici navzdol.

Kot smo slišali, slovenska podjetja kljub subvencijam za megavatno uro elektrike plačujejo tudi dvesto in celo tristo evrov, kar je občutno več kot denimo v Nemčiji, kjer so dosegli cenovno kاپico pri 130 evrih, sicer le za

70 odstotkov porabe. Matjaž Čemažar, direktor Domela iz Železnikov, je na konkretnem primeru pojasnil, koliko jih stane dražja električna energija: »V prvih štirih mesecih leta bomo plačali toliko elektrike kot lani v cellem letu,« je dejal in ob tem povzel, kaj gospodarstveniki pričakujejo od vlade: »Želimo zgolj enake pogoje, kot jih imajo konkurenčna gospodarstva.«

V razpravi je sodeloval tudi minister, pristojen za energijo, Bojan Kumer, ki je

sicer poudaril, da po podatkih Eurostata razlike med cenami električne energije v Nemčiji in Sloveniji niso tako velike in da so za podjetja ugodnejše od povprečja EU. Dejal je, da je bilo na področju energetske politike že precej narejenega, še pa je prostor za izboljšave, zato je že napovedal, da se bodo v prihodnjih dneh sestali s predstavniki gospodarstva.

»Če se bo vlada odločila ohraniti energetske intenzivno industrijo, moramo nekaj narediti za ta podjetja, saj so od njih odvisna tudi številna srednja in mala podjetja. In ta premislek potrebujemo čim prej,« pa je poudarila direktorica GZS Vesna Nahtigal, ki se je tako kot nekateri drugi govorci zavzela tudi za čimprejšnjo odločitev o drugem bloku jedrske elektrarne.

»Ukrepati moramo zdaj, sicer bo jeseni še huje,« pa je sklenil predsednik GZS Tibor Šimonka.

DOBRO JE VEDETI

Semen ne kupujmo na svetovnem spletu

CVETO ZAPLOTNIK

S potovanj po svetu ne prinašamo domov rastlin, semen, plodov, zelenjave in cvetja, v njih se namreč lahko skrivajo rastlinske bolezni in škodljivci. Semen ne kupujemo ne svetovnem spletu, nikakor ne iz držav, ki niso članice Evropske unije. Po možnosti uporabljamo certificirano seme, za lastno uporabo nabiramo in shranjujemo seme zdravih rastlin.

To je le nekaj opozoril, ki so jih ob mednarodnem dnevu zdravih rastlin (12. maja) dali v upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Opozorila so na mestu. S spremembo podnebja, človekovim vplivom na okolje, spremenjenim ekosistemom in zmanjšano biotsko raznovrstnostjo namreč nastajajo nova območja, kjer škodljivci in bolezni lahko preživijo. Na nova območja se širijo tudi zaradi naraščanja mednarodne trgovine in množičnih potovanj. V Evropski uniji so že prisotni nekateri karantenski

škodljivi organizmi, ki jih v Sloveniji sicer še ni, a bi lahko kmalu tudi pri nas ogrozili zdravje rastlin v gozdovih, parkih in na kmetijskih površinah. To so predvsem azijski kozliček, kitajski kozliček, bakterijski ožig oljk, borova ogorčica in japonski hrošč.

Bolezni in škodljivce lahko prenašamo s plodovi, zelenjavo, lončnicami, sadikami, cepiči, podlagami, semeni za setev, rezanim cvetjem, vejami, zrnjem, lesom in drugimi deli rastlin. Zlasti rastline in rastlinski izdelki, ki izvirajo iz držav izven Evropske unije in se prenašajo po pošti ali v osebni prtljagi potnikov, predstavljajo resno tveganje za zdravje rastlin na ozemlju Evropske unije. To je tudi razlog, da je brez fitosanitarnega spričevala prepovedano vnesti v Evropsko unijo rastline, semena, cvetje ter leseni pakirni in drug rastlinski material in da je s potniško prtljago, po navadni ali hitri pošti dovoljeno brez spričevala vnašati le banane, kokosove orehe, datlje, ananas in durian.

Peta nagrada Alpini

ALEŠ SENOŽETNIK

Žiri – Žirovska Alpina in Studio Miklavc sta petič prejela nagrado natečaja Red Dot za področje produktne oblikovanja, tokrat za linijo obutve za tek na smučeh. »Razvoj čevljev za tek na smučeh najvišjih cenovnih kategorij v tovarni Alpina temelji na t. i. poštenem razvoju, kar pomeni, da so vse funkcionalne lastnosti

dejansko raziskane, razvite in vgrajene v sam izdelek in na koncu tudi podkrepljene s tehnološkimi rešitvami in vizualno oz. industrijsko-oblikovalsko podobo,« je ob prejemu nagrade med drugimi povedal vodja projekta pri Alpini Robert Križnar.

Red Dot je mednarodni natečaj, ki nagraduje kakovost oblikovanja in inovativnost v različnih panogah. Prirejajo ga že od leta 1955.

Ob stoletnici sto parov smuč

Begunje na Gorenjskem – Ob stoletnici Smučarske zveze Slovenije družba Elan podarja sto parov tekmovalnih smuč mladim alpskim smučarjem, za katere upajo, da bodo v naslednjih letih krojili svetovni vrh. S tem želijo izkazati podporo tako smučarski zvezi kot tudi mladim upom oz. športnikom.

Mizar-monter in mizar (m/ž)

Iščemo nove sodelavce, mizarje in mizarje-monterje, za delo v delavnici in za okrepitev naših ekip za montažo akustičnih panelov in vrat v športnih dvoranih v Avstriji in Nemčiji. Nudimo stalno zaposlitev v Avstriji z vsemi pripadajočimi dodatki in odlično delovno vzdušje. Delovni teden mizarjev v delavnici: štiri delovni dnevi in trije prosti dnevi. **Obiščite nas na www.diplan.com, 9611 Nötsch, Nötsch 245, ali pokličite 0043 676 460 17 02 (Janez Grlic).**

Veselim se vašega klica.

Zahteve obrtnikov in podjetnikov

Letos so obrtniki in podjetniki na vlado naslovili kar 125 zahtev, razdeljenih v pet sklopov.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Pred dnevi je v Ljubljani potekal 18. Forum obrti in podjetništva v organizaciji Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, na katerem so obrtniki in podjetniki predstavnikom vlade predstavili najpomembnejše zahteve. Med ključnimi so razbremenitev stroškov dela, znižanje reguliranih cen električne energije in plina, pospešitev postopkov pri pridobivanju delovnih dovoljenj, ril, da se pogoji v gospodarstvu ne smejo poslabšati. Povedal je, da se zaveda, da je obremenitev dela pri nas med najvišjimi na svetu, medtem ko je obremenitev

pri preoblikovanju dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja ne sme priti do progresije.

Predsednik vlade Robert Golob je v razpravi opozo-

Med ključnimi zahtevami so razbremenitev stroškov dela, znižanje reguliranih cen električne energije in plina ter pospešitev postopkov pri pridobivanju delovnih dovoljenj.

ge pa morajo najprej predebatirati socialni partnerji,« je pojasnil. V razpravi so spregovorili tudi minister za delo, družino, socialne zadeve in enake

premoženja med najnižjimi. »Kako bomo to uravnotežili, bo še dolga debata. Torej kako na eni strani pravično obremeniti delo in na drugi premoženje. Predlo-

žnosti Luka Mesec, ministrica za digitalno preobrazbo dr. Emilija Stojmenova Duh, ministrica za javno upravo Sanja Ajanović Hovnik in državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport Matjež Frangež.

Letošnje zahteve obrtnikov in podjetnikov obsegajo kar 125 točk, razdeljene pa so v pet sklopov, in sicer: davčni sistem, trg dela, zdravstveni sistem, izobraževalni sistem, digitalizacija in znanje za zeleni prehod ter podporo okolje in odprava administrativnih ovir.

Iz prometa izločili skoraj sto voznikov

SIMON ŠUBIC

Kranj – Policija je sporočila rezultate poostrenega nadzora v okviru akcije Truck & Bus za večjo varnost voznikov tovornih vozil in avtobusov, ki je po vsej državi potekal prejšnji teden. Akcija je bila evropsko usklajena, saj je potekala pod okriljem Roadpola, evropske mreže prometnih policij. Kontrolirali so 2888 voznikov in ugotovili kar 862 kršitev cestnoprometnih predpisov. Pri 2510 ustavljenih voznikih tovornih vozil so ugotovili 806 prekrškov, pri 378 voznikih avtobusov pa 56 kršitev. Gorenjski policisti so ustavili

160 voznikov tovornih vozil in ugotovili 30 kršitev, pri 49 ustavljenih voznikih avtobusov pa so ugotovili dve kršitvi.

Nadzor tovornih vozil se je izvajal s preusmeritvijo tovornih vozil na kontrolne točke na avtocestah, nadzor avtobusov pa je potekal na avtobusnih postajališčih v mestih in krajih ter na avtocestah in hitrih cestah. Najpogostejše kršitve so bile povezane s hitrostjo, neuporabo varnostnega pasu, nepravilno zavarovanjem tovorom in preobremenitvijo vozil. V nadzoru so iz prometa po vsej državi izločili 83 voznikov tovornih vozil in 16 voznikov avtobusov.

Pri 2888 kontroliranih voznikih tovornih vozil in avtobusov so policisti ugotovili kar 862 kršitev cestnoprometnih predpisov. / Foto: Gorazd Kavčič

Otroke predodelili materi

SIMON ŠUBIC

Kranj – V odmevnem primeru odvzema treh otrok, po naših podatkih z območja Gorenjske, je sodišče odločilo, da jih dodeli nazaj materi, je ta teden poročala Televizija Slovenija. Sodišče je s tem prisluhnilo novemu mnenju pristojnega centra za socialno delo (CSD). Otroci so po njihovem odvzemu materi pred tremi leti

večkrat pobegnili od očeta, zato je pred časom predsednica državnega zbora izrazila skrb za njihovo varnost, ministrica za pravosodje Dominika Švarc Pipan pa je dejala, da na ministrstvu preučujejo možnosti ukrepanja. Strokovni delavci na CSD so marca ocenili, da bi morali otroke predodeliti materi. Sodišče je tako tudi odločilo, otroci pa so že pri materi.

Zgorela kozolec in skladovnica drv

Ribčev Laz – Blejski policisti preiskujejo požar, ki je v torek okoli 1. ure izbruhnil na lesenem kozolcu v Ribčevem Lazu. Požar, ki je kozolec uničil v celoti, so pogasili prostovoljni gasilci iz Bohinjske Bistrice. Policisti so kraj zavarovali in zbirajo obvestila o vseh okoliščinah požara. Že v ponedeljek pa so gasilci iz Bohinjske Bistrice s pomočjo kolegov iz PGD Savica - Polje in Stara Fužina pogasili požar skladovnice drv in prizidka pri počitniški hiši.

Kolesar trčil v avto

Kranj – V ponedeljek popoldne se je po klancu navzdol na območju Jošta hudo poškodoval 30-letni kolesar, ki je zaradi neprilagojene hitrosti trčil v ob cesti parkiran avtomobil. Z reševalnim vozilom so ga prepeljali v zdravstveno ustanovo.

Za varno kolesarjenje

Včeraj se je začela desetdnevna nacionalna preventivna akcija za večjo varnost kolesarjev. Tudi tokrat poteka poostren nadzor, tako nad kolesarji kot drugimi udeleženci cestnega prometa.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Pod okriljem Združenih narodov poteka sedmi Globalni teden varnosti cestnega prometa, ob tej priložnosti pa so Agencija za varnost prometa (AVP), policija, ministrstvo za okolje, podnebje in energijo ter projekt Varno na kolesu pozvali k večji varnosti kolesarjev v cestnem prometu. Njej je namenjena tudi desetdnevna nacionalna preventivna akcija, v okviru katere bo od 18. do 28. maja potekal tudi poostren nadzor prometa.

Policisti bodov poostrenem nadzoru pozorni predvsem na kršitve, ki so med najpogostejšimi vzroki prometnih nesreč. »Preverjali bomo, ali kolesarji vozijo v napačno smer, ali upoštevajo prometno signalizacijo (predvsem rdečo luč na semaforju), psihofizično stanje kolesarjev, prevoze otrok na kolesu in uporabo kolesarskih čelad. Nadzorovali bomo tudi vožnjo po pločnikih, nepravilno in tesno prehitevanje kolesarjev, neupoštevanje pravil o prednosti itd. Pozorni bomo tudi na odnos ostalih prometnih udeležencev do kolesarjev, predvsem voznikov motornih vozil, ki marsikdaj s prehitro vožnjo, izsiljevanjem prednosti in tesnim prehitevanjem

Več kot šestdeset odstotkov umrlih kolesarjev v zadnjih petih letih ni uporabljalo kolesarske čelade, ki je sicer obvezna do 18. leta. / Foto: Gorazd Kavčič

ogrožajo kolesarje,« je napovedal Ivan Kapun, vodja sektorja prometne policije na generalni policijski upravi.

Podatki kažejo, da je bilo lani v Sloveniji 1484 prometnih nesreč z udeležbo kolesarjev, kar šest od desetih pa je samih povzročilo nesrečo. Število prometnih nesreč se je v primerjavi z letom 2021 povečalo za devet odstotkov, med vzroki pa izstopata neprilagojena hitrost in neupoštevanje pravila o prednosti. Umrlo je enajst kolesarjev, 241 je bilo hudo poškodovanih in 1057 lažje.

Delež umrlih kolesarjev je v letu 2022 znašal 12,9 odstotka med vsemi žrtvami prometnih nesreč, kar je največ v obdobju zadnjih petih let. Delež hudo poškodovanih med vsemi udeleženci v prometu pa je najvišji prav med kolesarji in znaša 27 odstotkov.

V zadnjih petih letih 63 odstotkov umrlih kolesarjev ni uporabljalo kolesarske čelade, zato pristojni svetujejo, da čelado uporabljajo vsi kolesarji, čeprav je njena uporaba obvezna le do 18. leta. Rezultati opazovanja kolesarjev, izvedenega v letu 2022,

sicer kažejo, da se uporaba kolesarske čelade pri navdarle povečuje.

Lani so policisti ugotovili 907 kršitev uporabe mobilnega telefona med kolesarjenjem, kar je 36-odstotno povečanje. Policisti voznike motornih vozil znova tudi opozarjajo, da je pri prehitevanju kolesarjev, voznikov lahkih motornih vozil in voznikov mopedov predpisana bočna razdalja, ki znaša najmanj 1,5 metra. Tesno prehitevanje sicer ni le prepovedano, temveč za kolesarje tudi izjemno nevarno, poudarjajo.

Še bolj prisluhnuti lokalnemu okolju

Novi načelnik Policijske postaje Radovljica je Simon Makarič, nazadnje pomočnik načelnika Postaje prometne policije Kranj. Napoveduje več preventivnih aktivnosti in še večjo usmerjenost policijskega dela v lokalno skupnost.

SIMON ŠUBIC

Radovljica – Vodenje Policijske postaje Radovljica je prejšnji teden prevzel Simon Makarič, potem ko je prejšnji načelnik Matej Brajnik, ki je radovljiško policijsko postajo vodil v letih 2017–2023, prevzel nove zadolžitve v generalni policijski upravi. Do imenovanja Makariča je radovljiške policiste začasno vodil pomočnik načelnika Matej Vončina.

Simon Makarič je karierno pot v policiji začel leta 2001 na Policijski postaji Ljubljana Vič, kjer je opravljal naloge policista in kriminalista. Leta 2018 je postal pomočnik načelnika na Policijski postaji Ljubljana Moste, leto kasneje pa na Postaji prometne policije Kranj.

Z 8. majem je Makarič prevzel vodenje Policijske

postaje Radovljica. Ob nastopu dela je povedal: »Vsa lokalna okolja je specifično in posebno. Zavedam se, da ima okolje, na katerem deluje Policijska postaja Radovljica, svoje pomembnosti in posebnosti. Ocenjujem, da je enota v preteklosti delovala zelo dobro. Vedno pa obstajajo možnosti za izboljšave oziroma za še kvalitetnejše in uspešnejše delo.«

Kot pravi, želijo večji poudarek dati preventivnim dejavnostim, saj meni, da so te ključ do uspešnega dela in vodijo k še boljšim rezultatom na vseh področjih policijskega dela. Še bolj namerava prisluhnuti tudi lokalnemu okolju in strategijo dela policije temu ustrezno prilagoditi. »S policijskim delom, usmerjenim v lokalno skupnost, in veliko mero odzivnosti in skrbnosti

Simon Makarič, novi načelnik Policijske postaje Radovljica

/ Foto: PU Kranj

lokalnega prebivalstva bi se ob tem zahvalil vsem občanom in občankam, ki so pripomogli k zmanjšanju vseh vrst deviantnih ravnanj oziroma prispevali delež k njihovi uspešni raziskavi.«

Novemu radovljiškemu načelniku je za razporeditev na novo delovno mesto čestitala tudi direktorica Policijske uprave Kranj Melita Močnik in mu zaželela uspešno vodenje policijske postaje.

**KURILNO
OLJE**

DATRIS

GREJE MOČNEJE

080 2341

Datris d.o.o., Alpska cesta 43, 4248 Lesce

GG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLIED

Mamutova oporočka

Klemen Pisk je Kranjčan, ki sedaj živi v Brežicah, prej pa je precej let živel v Brnu na Češkem. Je pesnik, pisatelj, glasbenik in prevajalec, ki je po treh pesniških zbirkah in zbirki kratkih zgodb spisal svoj prvi roman Mamutova oporočka. Tega je že predstavil na mednarodnem festivalu v nemškem Kielu, naslednje leto pa bo roman izšel v Litvi.

ALENKA BRUN

Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja je bil Klemen Pisk član uredništva študentske revije Tribuna. Med študijem slavistike v Ljubljani se je največ posvečal poljščini. Kot pesnik je opozoril nase s prvo pesniško zbirko Labas vakaras (1998), tej sta sledili še dve. Kot pevec, kitarist in glavni avtor pesmi je s skupino Žabjak bend izdal dve zgoščenki. Leta 2021 pa je pri mariborski založbi Litera izšel njegov romaneskni prvenec Mamutova oporočka, izpoved rahlo drugačnega doktorja Žažlja, ki ga je predstavil tudi že na mednarodnem festivalu v nemškem Kielu in bo naslednje leto iz-

šel v Litvi. Konec maja ga bo predstavil tudi Poljakom. V Kranju pa ga že jutri ob 18. uri lahko srečate na literarni čajanki v Layerjevi hiši, kjer bo spregovoril o svojem delu. Deluje namreč tudi kot literarni prevajalec. Največ prevaja iz poljščine in litovščine. Tri leta je živel v Vilni, kjer se je izpopolnjeval

Roman o raziskovanju dvojine je prvoosebna izpoved doktorja Žažlja, ki po naporni tridnevni poti prispe na kongres v turistično vasico na vzhodu Litve. Hotel, v katerem prebivajo učenjaki z vsega sveta, je v slabem stanju, sobo si mora deliti z bahrajnskim profesorjem, ki ga ves čas spravlja ob živce. Nenadoma se na kongresu pojavita skrivnostni osebi in zbranim akademikom sporočita pomembno novico, ki pa je zanj usodna ...

Petra Velikega, ruske carice Katarine I. Trenutno prevaja četrti del priljubljene sage o veščecu Čas prezira poljskega pisatelja Andrzeja Sapkowskega. Že pred dvajsetimi leti je sicer vedel za Veščeca, vendar dokler niso začeli serije predvajati na Netflixu, Slovencev prevod ni zanimal. Septembra 2021

iz litovskega jezika. Prevaja še iz češčine, finščine in latvijščine. Finščine, zastrizemo z ušesi. Izvemo, da sicer ni dokončal izbranega študija, je pa veliko investiral vase. »Dobil sem štipendijo za pisatelje in sem imel možnost živeti v Litvi. Takrat sem imel čas in sem se učil nove jezike. V Litvi sem tudi na fakulteti študiral finščino, ker pa ima soproga na Češkem prednike in se je pokazala možnost, sva potem dobrih deset let živela še v Brnu. Tam pa sem se finščino učil zasebno.« Med drugim je prevedel zgodovinski roman v dveh delih Petrova imperatorica, katerega avtorica je litovska pisateljica Kristina Sabaliauskaitė. Napisan je s perspektive žene

Klemen Pisk / Foto: Alenka Brun

je v Vilni prejel tudi nagrado sv. Hieronima za prevajanje litovskih knjig v slovenščino.

Naštudiral je roman

Njegov roman Mamutova oporočka je sicer avtobiografski, vendar pravi, da ga bralec ne sme jemati dobesedno avtobiografsko. Nastajal naj bi kar dvajset let, čeprav je večino napisal v zadnjem času. Da je delo nastajalo toliko časa, pojasni takole: »Moral sem se izobraziti glede romana, saj je to kar zahtevna zvrst. Še vedno pa lahko rečem, da sem veliko stvari napisal spontano, brez vnaprejšnjega načrta. Tega sem potem ustvaril na koncu, dal celoten tekst v neko smiselno celoto. Tako da lahko rečem, da je bila večina romana napisana v

zadnjih petih letih, zasnova glavnega lika pa se pojavlja že v mojih kratkih zgodbah.«

Fascinantno se nam zdi, da se je odločil, da bo naštudiral, kako se roman sploh napiše, saj se ljudje pogosto usedejo in pač napišejo knjigo. Ali je ta dobra ali ne, je že druga zgodba. Pisk pove: »Pri romanu je tako, da se je bolje izobraziti v tej smeri, da poznaš pravila in jih potem kršiš, ne obratno. Zase lahko rečem, da mi je to samo koristilo. Prej med pisanjem nisem znal izpeljati nekaterih stvari. Pomembna je struktura, lok lika ... Imaš recimo začetek, potrebuješ pa sprožilni moment, ki požene roman naprej. V tej smeri sem se kar precej poglobljaj, čeprav ta pravila morda bolj veljajo za fantazijske ali

morda zgodovinske romane ...« Kako pa bi opredelil potem svojega, ga vprašamo. »Moj sodi v ... transgresivni, prestopniški žanr,« pojasni. »Soroden je morda romanu Ameriški psiho. Napisan je v prvi osebi, glavni lik je nerealiziran moški, ki se naslaja nad ženskimi oblačili, ta pa predstavljajo nekakšen nadomestek za žensko.« Meni tudi, da je roman erotičen, vendar ne v klasičnem razumevanju tega pojma, prej deviantno erotičen. »V njem najdemo veliko provokativnih, nagajivih in žgečkljivih delov. Pogosti so tudi fetišistični opisi.« V smehu nadaljuje, da če je v romanu kaj avtobiografskega, je to zato, ker se je moral z določenimi »čudaškimi konjički«, ki jih ima glavni junak, ukvarjati tudi sam in jih raziskovati zaradi

svojega romana. Doda pa še: »Tako kot se junak ukvarja z jezikoslovnimi vprašanji, sem se z njimi moral ukvarjati tudi jaz, a v knjigi je vse to precej karikirano, pri ponazarjanju junakovega odnosa do žensk je veliko pretiravanja, če si dovolim junaka primerjati s samim seboj ... Čeprav samo avtobiografsko ozadje romana niti ni tako pomembno, naj si bralci ustvarijo svojo sliko, ne glede na to, ali me poznajo ali ne. Bistvo mojega junaka je v tem, da se skuša realizirati na področjih, na katerih v mladosti ni uspel.«

Dvojina

In tako kot so jeziki strast Klemena Piska, so ti strast tudi njegovega junaka v Mamutovi oporočki. Posebna zanimivost romana je junakovo raziskovanje dvojine. »V romanu analiziram dvojino v približno dvajsetih jezikih. Veliko Slovencev misli, da imamo dvojino samo mi. Pozna jo na primer arabščina, eskimski, laponski jeziki ...« Nasmehne se: »Posebno enigmatičen je del romana, ki vsebuje skrivno ljubezensko pismo, zapisano v glagolici, ki je objavljeno, ne da bi bilo 'dešifrirano', in morda ga bo kdo kdaj razvozal. Dodano je, da bi še bolj poudarilo junakovo norost. Če ga bo kdo uspel prebrati, je čisto mogoče, da bo še bolj šokiran, kot je bil ob branju romana,« s kančkom skrivnostnosti zaključuje pisec Mamutove oporočke.

Kultura

O antologiji mlade slovenske kratke proze z naslovom Polževi razmisleki Stran 14

Zgodba

Benjamin Brence, najstarejši potomec znane sirarske družine Pustotnik Stran 15

Zanimivosti

Slikar Mohor Kejžar je poslikal nekaj skal nad domačo vasjo Sorica. Stran 16

Od petka do petka

Janez Janša pravi, da je bila ukinitve dneva spomina na žrtve komunističnega nasilja eno najbolj zavržnih in sramotnih odločitev v zgodovini Slovenije. / Foto: Gorazd Kavčič

Premier Robert Golob o obsežnih preiskavah urada za preprečevanje pranja denarja: »Če razkritja držijo, gre za eno največjih zlorab uradnih institucij v politično-strankarske namene v zgodovini države.« / Foto: Primož Pičulin

Za podiranje panelne ograje je v letošnjem proračunu na voljo 1,7 milijona evrov, sredstva pa so zagotovljena tudi v proračunu za leto 2024. / Foto: MNZ

Ukinili dan spomina na žrtve komunizma

SIMON ŠUBIC

Janša: Ena najbolj zavržnih odločitev

Vlada je v torek na dopisni seji razveljavila sklep o razglasitvi nacionalnega dneva spomina na žrtve komunističnega nasilja, ki ga je prejšnja vlada Janeza Janše pred enim letom, v času opravljanja tekočih poslov, razglasila za 17. maj. Kot so tedaj navedli, so pri tem izhajali iz civilizacijske norme, da povzročitelje nasilja in zla dejanja merimo po istih merilih. Aktualna vlada Roberta Goloba pa pravi, da je bil sklep sprejet brez javne in strokovne razprave, kar je bil tudi razlog za njegovo razveljavitev. Na ukinitve dneva spomina se je hitro odzval predsednik SDS Janez Janša in tvitnil, da gre za eno najbolj zavržnih in sramotnih odločitev v zgodovini samostojne Slovenije in »žalitev za vsakogar, ki premore vsaj trohico sočutja do sočloveka«. S tem je vlada »napovedala novo državljansko vojno«, je tudi zapisal. Kljub ukinitvi dneva spomina so v Civilni iniciativi Prebudimo Slovenijo, Pobudi Vseposvojitev, Novi Slovenski zavezi in Združenih ob lipi sprave v torek zvečer pripravili spominsko slovesnost na Trgu republike v Ljubljani.

Preiskujejo sume vmešavanja v policijo

Na prvi seji se je v sredo za zaprtimi vrati sestala parlamentarna komisija, ki preiskuje sume nedopustnega političnega vmešavanja v delo policije in drugih pristojnih državnih organov s področij davkov in preprečevanja pranja denarja. Državni zbor je parlamentarno preiskavo odredil z namenom, da ugotovi, ali so se člani prejšnje vlade Janeza Janše in sedanje Roberta Goloba politično vmešavali v konkretne predkazenske in druge postopke ter pri tem nedopustno vplivali na delo policije. Poslanec SDS Branko Grims je ocenil, da nobena preiskovalna komisija v zgodovini državnega zbora še ni imela lažjega dela, saj politične pritiske na policijo potrjujejo pismi nekdanje notranje ministric Tatjane Bobnar in nekdanjega šefa policije Boštjana Lindava.

Obsežne preiskave bančnih računov

Portal N1 je pred dnevi poročal, da naj bi Urad RS za preprečevanja pranja denarja leta 2021 na podlagi anonimke sprožil eno najbolj obsežnih preiskav bančnih računov v državi. V manj kot treh tednih je poslal 238 zahtev za vpogled v 195 transakcijskih računov

107 fizičnih oseb in podjetij. Portal Necenzurirano je sicer že pred časom poročal, da naj bi pred zadnjimi državnoborskiimi volitvami prišlo do dogovora med tedanjim premierjem Janšo in srbskim predsednikom Aleksandrom Vučićem. Janšo naj bi zanimal Robert Golob oziroma balkanske transakcije družbe Gen-I, Vučića pa transakcije vodje srbske opozicije Dragana Đilasa in poslovneža Dragana Šolaka, ki je tudi lastnik portala N1. Premier Robert Golob se je na medijsko poročanje odzval z oceno, da gre, če razkritja držijo, za eno največjih zlorab uradnih institucij v politično-strankarske namene v zgodovini države z namenom vplivanja na izid volitev. Prejšnji premier in prvak SDS Janez Janša pa je sporočil: »Namigovanja so tako absurdna, da v normalnem demokratičnem okolju ne bi imela nikjer nikakršnega odmeva.«

Odstranjujejo panelno ograjo

V torek je podjetje Minis na podlagi sklenjene pogodbe z notranjim ministrstvom začelo odstranjevati panelno ograjo na meji s Hrvaško. Začetek del na območju mejnih prehodov Osilnica in Jelšane sta si ogledala notranji in obrambni minister Boštjan Poklukar in

Marjan Šarec. Šarec je pri tem ocenil, da je bil že čas, da so začeli odstranjevati tudi panelno ograjo, saj ne služi več svojemu namenu. Županja Osilnice Alenka Kovač pa je dejala, da je ograja ovirala zlasti turizem, ki je še edina perspektivna dejavnost v njihovi majhni občini. Od lani se na meji s Hrvaško odstranjuje tudi žična ograja, kar izvaja Slovenska vojska. Do zdaj so odstranili 136 kilometrov žične ograje, ostaja je še deset kilometrov.

Upad bralne pismenosti

Slovenija se je v mednarodni raziskavi bralne pismenosti PIRLS 2021, v kateri je sodelovalo 57 držav oziroma izobraževalnih sistemov, uvrstila med države z največjim upadom bralne pismenosti glede na leto 2016, še vedno pa je s 520 točkami nad mednarodnim povprečjem, saj je tudi v večini drugih držav bralni dosežek upadel. Največ točk (32) sta sicer izgubila Azerbajdžan in Kazahstan, z 31 izgubljenimi točkami sledi Južna Afrika, Latvija je izgubila 30 točk, nato pa sledi Slovenija, ki je v primerjavi z letom 2016 izgubila 23 točk. Minister za vzgojo in izobraževanje Darjo Felda je dejal, da slovenski rezultati niso najboljši, da je nanje vplivala tudi epidemija covid-19 in da imajo že pripravljen akcijski načrt.

Slovinci v zamejstvu (903)

Borutu Pahorju Kugyjeva nagrada

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Nekdanji predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v ponedeljek obiskal Koroško. Najprej je bil v Selah, kjer se je poklonil spomenu na trinajst zavednih Slovencev in Slovencev iz Borovelj, Železna Kaple in Sel, ki so jih konec aprila leta 1943 po smrtni obsodbi nacističnega sodišča obglavili na Dunaju.

Nato mu je Skupnost koroških Slovencev in Slovencev podelila 16. Kugyjevo nagrado, ki jo prejema jo posamezniki izven narodne skupnosti z zaslugami za ohranitev slovenske narodne skupnosti na Koroškem in za sožitje med obema narodoma v deželi. Podelitve se je udeležil tudi koroški deželni glavar dr. Peter Kaiser. Predsednik Skupnosti koroških

Slovenk in Slovencev Bernard Sadovnik je v nagovoru poudaril, da nagrado prejema izjemen politik z velikimi mednarodnimi izkušnjami in zaslugami za razvoj in obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, hkrati pa za negovanje sožitja med dvema različno govorečima narodoma na Koroškem. Borut Pahor je bil pogosto na Koroškem, kar je tudi izraz njegove skrbi za slovensko manjšino v deželi.

Nekdanji slovenski predsednik Borut Pahor je v zahvalni besedi poudaril dolgoletno sodelovanje in prijateljevanje s koroškim deželnim glavarjem dr. Petrom Kaiserjem. Povedal je, da je njegova družina živela ob italijanski meji in da je trpela zaradi fašističnega

Nagrajenec Borut Pahor s podpredsednico in predsednikom Skupnosti koroških Slovencev in Slovencev Zalko Kuchling in Bernardom Sadovnikom

/ Foto: Urad bivšega predsednika Boruta Pahorja

nasilja, vendar ga mama ni nikdar vzgajala v duhu maščevanja ali sovraštva. Ko je govoril o Slovencih doma in v sosednjih deželah, je poudaril, da tudi današnji čas omogoča utrjevanje in sodelovanje v okviru

slovenskega kulturnega prostora. Vstop Slovenije v Evropsko unijo in odprava ovir na meji je bila tudi velika priložnost za manjšine. Vse žal niso bile izkoriščene. V zahvali za nagrado je poudaril, da ga bo ta še

naprej obvezovala k spodbujanju dobrososedskega sodelovanja in v njegovem okviru tudi k prizadevanjem za zagotavljanje pravic narodnih manjšin.

Predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev v izjavi za javnost pozdravljajo podelitev nagrade Borutu Pahorju, vendar se njene

V nedeljo, 21. maja, ob 11. uri se bodo pri Gospe Sveti začele slovenske šmarnice. Osrednja šmarnična pobožnost bo ob 15. uri.

podelitve niso udeležili. Slovenska vlada, ki jo je takrat vodil Borut Pahor, v pogovorih o postavitvi dvojezičnih tabel kot pogoja za postavitve ni zagovarjala 10-odstotnega deleža slovensko govorečih, kar zapoveduje Avstrijska državna pogodba, ampak je pristala na mejo pri 17,5 odstotka.

Po svetu

Nasilje v Srbiji

Srbi in Srbija so bili v svoji zgodovini pogosto žrtve tujega nasilja, od turške okupacije do bombardiranja Nata leta 1999. Hkrati pa je ves čas navzoče nasilje v Srbiji sami, zadnja primera sta nedavna strelska obračuna ...

MIHA NAGLIČ

Kultura nasilja

Po strelskem pokolu, ki ga je v eni od beograjskih osnovnih šol uprizoril mladoletni učenec, so mnogi pohiteli z razlagami. V prazno je ustrelil srbski minister za izobraževanje Branko Ružić, ki je krivdo za strelski obračun pripisal »rakovornemu vplivu interneta, videoiger in tako imenovanih zahodnih vrednot«. Ta izjava je bila kaplja čez rob in je moral odstopiti. Ministrovo izjavo so bolj poklicani razlagalci dogodka nadgradili s spoznanjem, da je glavni razlog takih dejanj kultura nasilja, ki v Srbiji prevladuje že od Miloševića in je značilna tudi za Vučićevo Srbijo. Poveljevanje nasilja se kaže povsod, od vsakodnevnih izpadov do dejstva, da so Slobodan Milošević, Radovan Karadžić in general Ratko Mladić, ki so bili v Haagu spoznani za vojne zločince, za mnoge Srbe še vedno narodni junaki.

Kaj so srbske vrednote

Srbski minister je torej krivdo za beograjsko tragedijo pripisal zahodnim vrednotam. Kaj pa so srbske vrednote? Tehtne odgovore najdemo v izjavah srbske novinark in dolgoletnih sodelavke Dela Zorane

Baković. »Težava s srbskimi vrednotami je v tem, da se ne ve, kaj sploh so. Kaj bi morale zagovarjati. Srbske vrednote ne spadajo ne na Vzhod ne na Zahod. Kar je odsev tega mentalnega in družbenega kaosa, ki je zame ključen problem zapletenosti vprašanja o Srbiji in njeni prihodnosti. Kaj Srbija pravzaprav sploh želi biti in kam spada?« Mentalni kaos se izraža tudi v posebnem prepletu razuma in iracionalnosti. »Razum je po eni strani v Beogradu zelo prisoten. In pri veliko Beograjčanih in prebivalcih Srbije vodi k razmišljanju, da bi družba morala biti organizirana po načelih vladavine prava in človekovih pravic. Ne pa na iracionalnih izmišljotinah, sanjarjenju in seveda tudi pogubnih političnih idejah.« Iracionalno Srbijo vleče v preteklost, obvladuje jo občutek, da je bila Srbija vedno žrtev. »Vse to pa je prepleteno z neprestanim povzdigovanjem nasilja. To se začuti nemudoma, ko prečkate mejo s Srbijo, že na avtocesti. Potem pa v mestu, na ulici, v stikih z ljudmi. Na vseh področjih.« Tudi v srbski zunanji politiki. »To se zelo jasno vidi v zunanji politiki, ki je z ene strani pomešana z vsemi mogočimi stališči: hočemo v Evropo, nočemo, priznali bomo Kosovo,

ne bomo ga ... Z druge strani pa je zelo zmanipulirana z interesi določenih posameznikov ter strank in njihovih vodij.« Srbija je slej ko prej razpeta med Vzhodom in Zahodom. »Je del te Evrope ali ni? Čeprav je jasno, da je, ker je celo obkrožena s članicami Evropske unije. Ampak ta odločitev, ali smo del Evrope ali ne, je še vedno prisotna. Ves čas se na novo izprašuje ta ideja Evropske unije, za katero še vedno nekateri Srbi pravijo, da mora razpasti, saj ne more obstajati. Osebno mislim, da predsednik Vučić že dolgo ve, kaj pomeni naloga, ki jo je dobil od Evrope in Združenih držav. Ta naloga je povsem jasna: priznati Kosovo in tam prenehati povzročati težave. On ve, da mora to izpolniti. Ampak dela vse, da pot do tega cilja čim bolj podaljša, zaplete, okrvavi in podraži. To je en del srbske tragedije. To, da sta ta stranka in ta predsednik dobila nalogo, ki jo bo Srbija zelo drago plačala. To bi se lahko zgodilo brez vsega tega, kar ta hip preživlja Srbija.«

Kreativna Srbija

Zorana Baković v svoji kritičnosti hkrati poudarja dejstvo, da v srbski družbi obstaja tudi njeno racionalno jedro. »Zavedna in

kreativna skupnost, ki se v Evropi predstavlja v taki luči, da ne morete točno razumeti, kako je to mogoče. Kako je to mogoče, da imate v tem istem Beogradu, kjer se dogajajo tako strašne stvari in kjer govorijo tako strašne besede v teh dneh, zelo močno gledališko, glasbeno in umetniško alternativno sceno, kjer se vse to dogaja, kot da so v središču sveta. /.../ Srbija ima velik potencial te fantastične kreativnosti. Veliko ljudi, ki so zelo talentirani, kreativni in navdušeno gradijo srbsko kulturo, ki bi se lahko v Evropo in svet vklopila kot superiorna sila, če bi se ji odprla vsa vrata. Ampak s temi bremenami, ki jih ima Srbija zaradi svoje nacionalne neopredeljenosti in neodločnosti ter tolerance do oblasti, kakršno ima ... Moram opozoriti, da je to demokratično izvoljena oblast ... Z vsemi temi bremenami okoli svojega vratu, rok in nog bo še zelo težko in dolgo iskala to pot v Evropo.« (Vir: intervju Gašperja Andrineka na MMC RTV SLO) Kaj porečemo? Vsi, ki simpatiziramo z razumskim delom Srbije, si želimo, da bi se ta čim prej pridružila EU. In da bi se tudi v Rusiji zgodil preobrat, ki bi omogočil ponovno sodelovanje Rusije z EU. A oboje se ta hip zdi neskončno daleč ...

Pogled na Osnovno šolo Vladimirja Ribnikarja v Beogradu, na dan velike tragedije, 3. maja 2023 / Foto: Wikipedija

Pred šolo je prišel tudi patriarh srbske pravoslavne cerkve Porfirije in se pogovarjal z mladimi, 4. maja 2023.

/ Foto: Wikipedija

Ta grafit v Novem Sadu (2013) spominja na Natovo bombardiranje Srbije leta 1999 in priča o protizahodnem razpoloženju v tej državi. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (685)

Zadnje priče

MIHA NAGLIČ

»Videl sem, česar ne bi smel videti ... Česar človek ne bi smel videti. In bil sem majhen ... Videl sem vojaka, ki je tekkel, in zdelo se mi je, da se je spotaknil. Padel je. Dolgo se je oprijemal tal, se jih oklepal ... Videl sem, kako so naše vojne ujetnike gnali skozi našo vas. V dolgih kolonah. V raztrganih in ožganih plaščih. Kjer so prenočili, je bilo na drevesih pogrizeno lubje. Names-to hrane so jim vrgli mrtvega konja. Raztrgali so ga na koščke. Videl sem nemški vlak, ki je ponoči zletel s tirov in zgorel, zjutraj pa so vse, ki so delali za železnico, položili na tere in čeznje zapeljali z lokomotivo ... Videl sem, kako so ljudi vpregli v vozove. Na hrbtih so imeli

rumene zvezde. Z biči so jih gnali. Veselo so se vozili. Videl sem, kako so z bajoneti zbijali otroke iz materega naročja. In jih metali v ogenj. V vodnjak ... Midva z mamo pa nisva prišla na vrsto ... Videl sem jokati sosedovega psa. Sedel je na pogorišču sosedove hiše. Sam. Imel je pogled starega človeka ... In bil sem majhen ... S tem sem odraščal ... Odrasel sem v mračnega in nezaupljivega človeka, imam težak značaj. Ko nekdo joka, se mi ne smili, nasprotno, počutim se boljše, ker sam ne znam jokati. Dvakrat sem bil poročen in dvakrat me je žena zapustila. Nihče me ni mogel dolgo prenašati. Težko me je ljubiti. To vem ... To vem tudi sam ... Minilo je že veliko let ... Zdaj pa me zanima: 'Je

Bog to opazoval? In kaj si je mislil ...'« (str. 258–259)

»Je Bog to opazoval? In kaj si je mislil ...« Tako se sprašuje Jura Karpovič, ki je bil v času, ko je izpričano doživel, star osem let, po vojni je postal voznik. Je le eden od kakih sto pričevalcev, ki so bili v vojnih letih še otroci, v

Svetlana Aleksijević, Zadnje priče (solo za otroški glas), prevedel Jani Rebec, Goga, Novo mesto, 2022, 370 strani

letih 1978–2004 pa so svoja otroška doživetja vojne zaupali beloruski pisateljici in nobelovki Svetlani Aleksijević. Ta si je zadala pisateljski projekt ubesedovanja »človeka v vojni« in njegove »zgodovine čustev«. Najprej je napisala knjigo Vojna nima ženskega

obraz (izšla 1985, v slovenščini pri Gogi, 2020), v njej je zbrala medvojna pričevanja žensk. Otroška pričevanja so izšla leta 2013. Iz obeh knjig je razvidno, kako strašna je bila druga svetovna vojna na tleh Sovjetske zveze in v življenju njenih državljanov. Nasilje nemške na-

cistične vojske nad njimi je danes nedoumljivo. Kakor je prav zdaj nedoumljivo nasilje, ki ga v svoji agresiji na Ukrajino že več kot eno leto izvajajo ruska vojska in njej pridružene enote plačancev. Češ da so Ukrajinci nacisti!? Le kaj si danes misli Bog, ko vse to opazuje?

Kultura

Dve Valvasorjevi odličji v Kranj

V počastitev mednarodnega muzejskega dneva so včeraj v Narodni galeriji v Ljubljani za izjemne dosežke na področju muzejstva podelili Valvasorjevo nagrado, priznanja in diplome za leto 2022. Valvasorjevo priznanje in nagelj v Gorenjski muzej.

IGOR KAVČIČ

Najvišja priznanja za dosežke na področju muzejstva so letos podelili že dva-inpetdesetič. Podeljevanje Valvasorjevih odličij je leta 1971 začela Skupnost muzejev Slovenije ob 150. obletnici nastanka Kranjskega deželnega muzeja – prvega muzeja na Slovenskem. Vse od leta 1998 dalje jih podeljuje Slovensko muzejsko društvo. Komisija za Valvasorjeva odličja je v letu 2023 prejela 25 nominacij za različne kategorije. Zaradi velikega števila odličnih in raznolikih prijav je imela zahtevno delo. Podrobno je preučila vse prispele vloge in si ogledala vse nominirane projekte. V izboru nagradencev za minulo koledarsko leto podeljuje nagrado za življenjsko delo, nagrade muzejskim delavcem za enkratne izjemne dosežke v muzejstvu, častna priznanja posameznikom in Valvasorjev nagelj za projekte s poudarkom na socialni empatiji.

Prejemniki Valvasorjevega priznanja za razstavo Prešeren – pesnik: (od leve) Gašper Peternel, Ariana Furlan Prijon, Dušan Grobovšek in Andrej Štular / Foto: Tina Dokl

Valvasorjevo nagrado za življenjsko delo je prejela dolgoletna direktorica Mestnega muzeja Idrija – muzeja za Idrijsko in Cerkljansko, etnologinja in profesorica zgodovine Ivana Leskovec. Za Valvasorjevo nagrado za enkratne dosežke je bilo

prijavljenih kar 15 razstav in muzejskih projektov. Komisija je po določilih pravilnika izbrala tri enakovredne nagrade in jih podelila stalni razstavi Suhorobarstvo in lončarstvo v Muzeju Ribnica, občasni razstavi v Moderni galeriji v Ljubljani z

naslovom Od blizu: ohranjanje, varovanje in konserviranje-restavriranje del moderne in sodobne umetnosti in pa novi spominski stalni razstavi Gorenjskega muzeja v Prešernovi hiši z naslovom Prešeren – pesnik. V avtorski ekipi vodje in avtorja

projekta Gašperja Peternela so sodelovali še Ariana Furlan Prijon, Dušan Grobovšek in Andrej Štular.

»Avtorji projekta z razstavo Prešeren – pesnik s premišljenim konceptom in predstavitevjo v vizirnem pesnikovem okolju postavljajo poezijo največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna za kulturni temelj in steber slovenstva. K branju in zlasti razumevanju njegove poezije so pritegnili mlade. Z vsebinsko zasnovanim trajnostnim pristopom k ohranjanju spomina na življenje in delo pesnika je razstava izhodišče novih izobraževalnih, kulturnih in umetniških projektov,« je v obrazložitvi k nagradi zapisala žirija.

»Ko smo delali razstavo, smo razmišljali o tem, da bi prevetrili postavitev in s tem predstavili pesnika na popolnoma drugačen način. Razstavo smo hoteli vizualizirati in s tem razbremeniti obiskovalca vseh teh stvari, ki ga mogoče na običajnih

razstavah odbijajo,« je med drugim povedal Gašper Peternel; da je po dveh letih in pol, odkar ta plemeniti Prešernovo hišo, odziv javnosti odličien. »Ob 8. februarju smo imeli rekorden obisk, saj si je razstavo ogledalo kar 7500 ljudi. Večinoma so bili navdušeni, ker je razstava dovolj lahkotna, da lahko na sproščen način spoznaš zahtevnega pesnika, kot je Prešeren.«

V Kranju pa bo zacvetel tudi Valvasorjev nagelj. Prejela ga je medmuzejska razstava Ženske zgodbe: mitske podobe in realnost skozi muzejske predmete avtorske skupine pod vodstvom sodelavke v Gorenjskem muzeju ddr. Verene Perko za zgledno sodelovanje skupine muzealcev in aktualizacijo družbene vloge žensk skozi čas.

Podeljenih je bilo še sedem Valvasorjevih priznanj ljudem, ki niso muzealci, a imajo odnos do muzejev bodisi kot donatorji ali njihovi dolgoletni sodelavci.

Kratko prozo v prvo vrsto

Po več pesniških zbirkah, ki so v petih letih obstoja izšle pri Layerjevi založbi, so v najbolj kulturnem mesecu leta na plan prišli Polževi razmisleki, antologija sodobne slovenske kratke pripovedi mladih avtorjev. Prisedel sem k dvema izmed njih, urednici Hani Bujanović Kokot in avtorici naslovne zgodbe Tanji Špes.

IGOR KAVČIČ

Prva ugotovitev: v slovenskem literarnem vesolju je kratka proza v primerjavi z večjim bratom romanom in polsestro poezijo nekoliko zapostavljena. Kar seveda ne pomeni, da manjka avtoric in avtorjev, ki jo pišejo. Nasprotno, toliko bolj so kratke pripovedi priljubljene

Skenderović), in Tanja Špes iz Maribora, avtorica kratke zgodbe, ki je zbirki dala tudi naslov.

»Dobili sva se s Selmo in dve uri prav po slovensko 'jarmrali' nad pomanjkanjem kratke mlade proze v izdajah Layerjeve založbe. Po predlogu, da bi veljalo pripraviti razpis na to temo, pa so bili v nadaljevanju v založbi takoj nav-

V antologiji objavlja 14 avtorjev in avtoric: Nina Kremžar, Aljoša Toplak, Tinkara Uršič Fratina, Mojca Petaros, Lara Gobec, Jona Levar, Selma Skenderović, Rok Gominšek, Katarina Gomboc Čeh, Ana Lorger, Alex Kama Devetak, Hana Bujanović Kokot, Katarina Kolar in Tanja Špes.

ne pri mladih, ki šele stopajo na slovensko literarno prizorišče. Zato velja antologiji sodobne slovenske kratke pripovedi mladih avtoric in avtorjev z naslovom Polževi razmisleki (Layerjeva založba) podeliti prvi vseček, še preden o njej spregovorita njena sourednica, Kranjčanka Hana Bujanović Kokot (ob njej še Selma

dušeni,« pojasnjuje Hana Bujanović Kokot. »Pripravili smo vseslovenski natečaj za kratko prozo in tudi sami pozvali potencialne avtorje k sodelovanju. Kljub temu da sva se s sourednico bali, da ne bo dovolj odziva, je približno štirideset avtorjev v branje poslalo okrog sto del.«

Morda je dobremu odzivu botrovalo tudi to, da ni bilo

Urednica antologije Hana Bujanović Kokot in Tanja Špes, avtorica besedila Polževi razmisleki, ki je zbirki dala naslov. / Foto: Igor Kavčič

omejitev glede jezika, sloga, niti tematike. Po mnenju sougovornice je raznolikost dobrodošla, seveda pa so pri izboru za zbirko veljali dovršenost napisanega in zastavljene standardi kvalitete.

»Prispevki v antologiji se tematsko dotikajo različnih področij, od medosebnih odnosov, stanovanjske

problematike, nasilja v partnerstvu do izgube in smrti,« pove Hana Bujanović Kokot. »Besedila so tudi slogovno raznolika, v njih zasledimo tako pravljicne elemente kot lirične zgodbe ali take s ponavljajočimi se ali pa prečrtanimi stavki.«

Na natečaju je sodelovala tudi Tanja Špes z zgodbo

Polževi razmisleki. Psihologinja po izobrazbi, zaposlena kot raziskovalka na oddelku za psihologijo na Filozofski fakulteti v Mariboru, je v začetku leta pri Cankarjevi založbi izdala zbirko kratkih zgodb Nedaleč stran. V duhovitem tonu pove, da je lani veliko razmišljala o polžih, ki so jih pojedli vso solato v gredici,

ki jo ima pred stanovanjem. »Gre za notranji monolog polža, ki razmišlja o svojem življenju, kaj ga moti in kaj ne ter kako bi bilo videti, če bi živel drugače.« Hana ob tem doda, da nenavadno zgodbo odlikujejo krasne besedne igre, na primer kaj pomeni, če v navalu jeze polž polžu reče, naj se gre solit.

»Antologija je lepa priložnost za mlade avtorje, da pridejo do objave. Sploh to velja za nas zunaj Ljubljane, ki nismo študirali smeri, ki so povezane s področjem literature,« še dodaja Tanja. Da je literarna zvrst kratke proze še kako pomembna in v zadnjem času priljubljena, zato je antologija tudi korak k spodbujanju bralne in pisalne kulture mladih, ob tem poudarja Hana. »S takimi izdajami predstavljamo tudi še neveljavljene avtorje, ki so lahko prav tako kvalitetni kot njihovi že prepoznavnejši kolegi.«

Antologijo plemenitijo tudi ilustracije Hanne Jute Kozar, ki je svoj likovni vtis dodala prav k vsaki zgodbi.

Zgodba

Spremembe pridejo same od sebe, le pripravljen moraš biti nanje

Benjamin Brence je najstarejši potomec znane sirarske družine Pustotnik iz Gorenje vasi. Medtem ko njegovi starši, brat in sestri uspešno vodijo družinsko sirarno, Benjamin svoje znanje o izdelavi mlečnih izdelkov, ki mu je bilo dano v rodni Poljanski dolini, uspešno prenaša v tujino.

KLARA MRAK

Kmetija Pustotnik je prva zasebna sirarna v Sloveniji in hkrati tudi ena bolj znanih v širšem prostoru. Prav lahko bi bil Benjamin kot najstarejši otrok Žuže in Milana tisti, ki bi jo v tem trenutku vodil. A želja po novih doživetjih ga je gnala v svet. »Vedno sem bil bolj nemirna duša, doma sem sicer imel super, a vedno sem hotel kam iti. Potem sem bil enkrat na sirarskem tečaju v Avstriji in sem videl, da na planšariji iščejo sirarja, pa sem se prijavil, takrat

V sirarni v Urnerbodnu

/ Foto: osebni arhiv

bolj za šalo. Sprejeli so me, šel sem v Serfaus in tja hodil šest let, eno leto sem nato kot sirar delal še na planšariji v Švici. Zdaj se mi je življenje tako obrnilo, da sem v tujini ostal.«

Kot sirar na planšarijo na Tirolskem, čisto na meji s Švico, je prvič odšel leta 2016. »Vas Serfaus je na nadmorski višini 1600 metrov, planšarija pa je še štiristo metrov višje, na dva tisoč metrih. Ko prideš po dolini gor, do planšarije, ne moreš več naprej, samo gore se vidiš, na drugi strani gora pa je že Švica. Sicer je pozimi tu smučišče, a tudi poleti delajo vse gondole.«

Spiš v dveh delih

»Na vseh planšarijah je delo zelo naporno, veliko krav je, vsak dan se dela, prostih koncev tedna ni,« mi razlaga Benjamin. Na planšariji, kjer je delal, je bilo 180 krav. In kako je videti dan na planšariji? »Vsak dan vstaneš nekaj pred tretjo jutraj, do 6. ure jutraj je molža krav, zajtrk, nato pastirji peljejo krave na pašnik, jaz pa v sirarno, delat sir; to traja do dveh, pol treh popoldne, nato sledi popoldanski

počitek do petih. Ko zvečer krave pridejo nazaj, jih pomagaš pastirjem spraviti v hlev, privezati, vsaka krava je vedno na istem mestu. So bistre, sčasoma se že navadijo. Privez in molža trajata do kakih desetih zvečer, nato pa spat za slabih pet ur ...« Tak je torej vsakdan tistih, ki se odločijo, da bodo skoraj polovico leta (od začetka maja do začetka oktobra) preživeali na kaki od planšarij. Kako se človek prilagodi, vprašam Benjamina. »Na začetku je malo težko, potem se privadiš. Ni vsakdanjih 'tegob', kot je na primer iti v trgovino in podobno. Ti si v tem ritmu, se prilagodiš, kdaj je bolj, kdaj manj naporno. Ne vem, ali bi lahko to zdaj še delal, sem le malo starejši, to je bolj za mlade ljudi, tak tempo; no, kako leto bi še zmožel, ampak res si na koncu sezone kar utrujen.«

Sončni vzhodi so druge barve

Verjetno pa ima delo na nadmorski višini dva tisoč metrov povsem druge dimenzije kot na višini petsto metrov, se zamislim ... »Ja, to je res super, narava, ves čas razgledi na gore, zjutraj, ko greš na molžo, švigne mimo lisica. Sončni vzhodi so na takšni višini čisto druge barve. Vsaka višina oziroma geografska širina ima malo drugačne barve. Ali ko je nižinska oblačnost, vzide sonce in se zbudiš nad morjem oblakov, res prelepo.« Lahko pa se na tej nadmorski višini razbesnijo kar močne nevihte. »Na taki višini je lahko zelo vroče, zato ker je vpadni kot sončnih žarkov večji in je sonce precej močnejše, čez dan je lahko bolj vroče kot pri morju. Na takih višinah skoraj ni dreves in se pastirji nimajo kam skriti,

tudi za krave je zelo naporno, zato potrebujejo veliko napažanja. A ko sonce zaide, se hitro shladi. V hribih se po navadi več podhladitev zgodi poleti kot pozimi.«

Zaslужek je dober

Kot povsod je pomembno, da se dogovoriš za dobro plačilo. Eni to znajo bolj, drugi manj. Ko je Benjamin prvič šel na planšarijo, tega še ni znal. Zdaj, pravi, to zna. »Zaslužiš lahko dobro, sicer če gledaš, koliko si plačan na uro, to ni veliko, ampak na dan narediš veliko ur. Pa denarja tam ne potrebuješ, zastonj imaš hrano, prenočišče, pralnico. Niti evra nisem zapravil v petih mesecih, tako da imaš konec poletja v žepu točno toliko, kot si zaslužil. Če se dobro dogovoriš, dobro zaslužiš, ampak moraš samozavestno nastopiti.«

Benjamin je, pravi, odrasčal v sirarni, »Tako da tudi če sem v tujini, je to zame po svoje domače okolje. Domači me kar podpirajo. Mogoče so pričakovali, da se bom vrnil domov in da bom doma tudi sirar, a se je na koncu zgodba tako obrnila, da za zdaj ne kaže, da bi se vrnil. Smo v dobrih odnosih, kadar se da, pridem na obisk. Želim si, da bi večkrat prišel, a zdaj imam tako službo, da si včasih lahko bolj, včasih manj pogosto vzamem dopust, kake štirikrat na leto pa pridem v Poljansko dolino.«

S planšarije v mlekarno

Benjamin je s planšarije presedlal na, kot pravi, normalno službo. »Živim in delam v Sattledtu, to je kraj bližju Linzi, sicer iz Gorenje vasi oddaljen 450 kilometrov. Če mi gledamo v južno stran Alp, če bi potegnili direktno črto čez Alpe, jaz

Urnerboden v Švici / Foto: osebni arhiv

gledam v severno stran Alp. Tam živiva s partnerko Olivio, spoznala sva se na planšariji, ko je prišla kot pomočnica delat v sirarno. Sicer je magistrica nutricionistike in dela v prodaji živil.«

V mlekarni, kjer dela zdaj, izdelujejo izdelke iz kozjega in ovčjega mleka. »To je ena tretjina proizvodnje, dve tretjini pa so veganski izdelki. Kokosovo in mandljevo mleko ter take reči. To se zelo dobro prodaja. Izvažamo po vsej Evropi, smo svojevrstna niša, saj v tem segmentu ni veliko ponudbe.« Povprašam, kako je v Avstriji s tehnologijo, kar

ogromno, in če imaš ti kot sirar težave, pokličeš nekoga in ti pride pomagat. So ljudje, ki so desetletja delali na planšarijah, zdaj pa hodijo okrog in pomagajo z izkušnjami, naveti. Kar se tiče samih izdelkov, pa moram reči, da so v Sloveniji na kar visokem nivoju. Pa ne mislim le na naši domači kmetiji Pustotnik, ampak tudi v splošnem.«

Zadovoljen je s svojim življenjem

Ko se Benjamin spominja svojih let na planšariji, ima občutek, da so mu dala kar veliko življenjskih izku-

planšarijo delat takrat, ko se znajdejo v nekih življenjskih tranzicijskih situacijah, ko se je nekaj končalo, pa se novo še ni začelo. Pa je planšarija kot neko tako zatočišče oziroma preizkus; da greš stran od vsega, se odmakneš, malo se glava očisti, druga perspektiva je. Ker v normalnem življenju si vpet v vse. Na planšariji je ogromno dela, ampak tam je dan dnevu enak, na nek način se stvari razčistijo. V nižinah smo vsi vpeti v kolektivno zavest, na višini, ko se malo odmakneš, greš višje, se tam avtomatsko prostor malo sprosti in si manj obremenjen z vsem, kar se dogaja v dolini. Na drugi strani pa moram reči, da je vrnitev v 'normalno' življenje vedno malo stresna. Rutina se prekine in moraš tu spet v normalnem življenju pasti v ritem. Zelo zanimivo je to.«

Pravi, da si nikoli ni predstavljal, da bo živel tako, kot živi zdaj. »Ampak sem zadovoljen s svojim življenjem. Ko sem bil gor kot planšar, sem dobil impulz, da bi rad začel meditirati, in ko sem se vrnil v dolino, sem poklical prijatelja, ki je že meditiral, in sem začel tudi jaz. Moram reči, da mi je to zdaj v življenju ena od glavnih reči, ki mi daje stabilnost, da nekako iščem in najdem zadovoljstvo znotraj sebe. Da ne hlastam venomer za nečim, da sem našel ravnovesje v tem, kar imam. Postaneš bolj miren, bolj zadovoljen sam s sabo in z vsako situacijo, v kateri se znajdeš. V življenju spremembe pridejo same od sebe, le ti moraš biti pripravljen nanje in biti zadovoljen sam s sabo.«

»Veliko ljudi pride na planšarijo delat takrat, ko se znajdejo v nekih življenjskih tranzicijskih situacijah, ko se je nekaj končalo, pa se novo še ni začelo. Pa je planšarija kot neko tako zatočišče oziroma preizkus, da greš stran od vsega, se odmakneš, malo se glava očisti, druga perspektiva je. Ker v 'normalnem' življenju si vpet v vse.«

se tiče izdelave mlečnih izdelkov. »V Avstriji in Švici ima ta panoga zelo močno zaledo oziroma tradicijo. Znanja je

šenj in vedenj. Prenesel jih je tudi v običajno življenje, ki ga na tujem z Olivio živi ta zdaj. »Veliko ljudi pride na

Sončni vzhod v Serfausu v Avstriji / Foto: osebni arhiv

V Grünbergu pri jezeru Traunsee / Foto: osebni arhiv

Zanimivosti

Ko skale šepetajo tišino gozda

»Ko sem prišel do te skale, sem si v spomin priklical prazgodovinske jamske slike rok iz jam v Španiji in Franciji in ob tem pomislil, da bi se sem lepo prilegala povečana slika moje dlani,« je nekega dne na enem svojih sprehodov po gozdu nad domačo vasjo Sorica ugotavljal akademski slikar Mohor Kejžar. Po prvi sliki roke so ga skale zvale, naj presenečenega gledalca očara še z lepoto ženskih oči in ustnic, ki ga pozivajo, naj umetnine občuduje v tišini.

IGOR KAVČIČ

Avtor poslikav Mohor Kejžar me počaka pred svojim ateljejem v majhni stavbi sredi vasi med Groharjevo hišo in Gostiščem Macesen. »Na steni na začetku stopnic je naslikana violinistka,« mi natančno določi lokacijo. Odpeljeva se naprej po cesti v smeri Soriške planine in se po križišču in odcepkih za vasi Spodnje in Zgornje Danje na desno in Petrovo Brdo na levo stran ustavi ob cesti na ostrem ovinku kakšen kilometer dlje. Le nekaj deset metrov naju loči od poslikane skale, na katerih ženska usta s prstom čez ustnice pozivajo k tišini.

Ta je od vseh treh poslikav najlažje dostopna in vidna s ceste. Nekoliko nižje med rastjem pod električnimi daljnovodi je še na dveh skalah – po slikarsko bi mu rekli diptih – motiv ženskih oči, na nasprotni strani vlake zgoraj v gozdu pa še skala s sliko avtorjeve roke oziroma dlani. Tu se aktualna slikarska zgodba, ki v Sorico od sredine aprila že privablja ljudi od blizu in daleč, tudi začne.

O ideji za poslikave skal

»Nobenega načrta nisem imel, enostavno sem se odločil, da poslikam nekaj skal tu v gozdu. Tako ali tako sem gor hodim že vse življenje, na sprehod, včasih s psom, včasih s kolesom ... In ob skali, ki sem jo prvo poslikal, sem v nekem trenutku dobil občutek, da moram nekaj naslikati nanjo,« na vprašanje o spontani ideji za poslikave skal pojasnjuje Mohor. »Odločil sem se, da bo na skali po vzoru

»Motiv z ženskimi očmi na dveh skalah je moč videti z različnih točk, a le z ene se vidi res pravilno,« pravi Mohor Kejžar. / Foto: Igor Kavčič

prazgodovinskih jamskih slik, odkritih v jamah v Španiji in Franciji, roka, seveda moja dlan.«

Mohor Kejžar ima sicer že bogate izkušnje s sten-skimi poslikavami, po dolini jih je za naročnike ustvaril že precej in je poleg številnih likovnih tehnik, v katerih ustvarja, še posebno

jih je tokrat poslikal, jih ima v okolici še kar nekaj primer-nih shranjenih na fotografijah v telefonu.

Tri dni za eno sliko

Z razliko od spontanosti ideje pa je bilo slikarjevo nadaljnje delo natančno in načrtovano. Izkušen likovnik je, potem ko je izbral skalo,

zanj značilnem duhovitem tonu.

Da je slikanje detajlov vedno najlepši del poslikave, pove umetnik, ki je pri slikanju uporabljal posebne spreje z nizkim pritiskom, kar omogoča večji nadzor pri nanašanju barv na podlago, večja pa je tudi njihova obstojnost. »Zame slikarja, vajenega mešanja barv, pa je to prava mala frustracija, ker kljub številnim sprejem običajno vedno v nahrbtniku kakšna zelena barva manjka.« Nakup sprejev je deloma kril iz sredstev, ki jih je pred leti prejel od Zdrženja umetnikov Škofja Loka, katerega član je, da bi poslikal škarpo na cesti naprej od Podrošta, a zato ni dobil potrebnega dovoljenja. Skale je sicer pred poslikavo očistil prahu, drugih posegov pa ni bilo.

Pove, da je na terenu slikal v marcu. »Kako v marcu, saj je takrat tu še sneg,« sem presenečen, soriški slikar pa mi odgovori: »Nekaj snega je res še bilo, saj sva ravno nekje na tisoč metrih nadmorske višine. Izrecno sem pazil na to, da je bilo vreme sončno, ker je bil že tako ali tako dovolj mraz. Pa tudi prst, s katerim pritiskaš na sprej, po dveh, treh urah postane že nekoliko trd.« Za eno sliko je tako potreboval kake tri dni.

Motivi po navdihu

Na vprašanje, kaj o poslikavah menijo vaščani, pa tudi ljudje, ki si jih pridejo ogledat, sogovornik pove, da je tudi že sam povedel nekaj ljudi na ogled, v Sorici pa so tako ali tako vsi sosedje in

imajo pozitiven odnos do njegovih poslikav. »Komentarjev na spletnih straneh in družabnih omrežjih ne berem, ker bi se me preveč dotaknili. Nimam tako debele kože. Kar se tiče posega v naravo, se tega zavedam, ampak saj je vsaka cesta poseg v okolje. Živimo v lepih hiškah, ki so zgrajene tam, kjer je bila nekoč narava,« o tem, ali je posegal v naravo, pove slikar. »Res nimam pretirane slabe vesti. Tu na Štentlarjevem ovinku, kjer je poslikava z ustnicami, se

tem pa meni, da bodo poslikave obstojne nekaj let, najdlje najbrž tista z motivom roke, ki je sredi gozda manj izpostavljena vremenskim vplivom.

Sorica–Ljubljana–Sorica

Seveda ima v načrtu še kakšno poslikavo, saj je v gozdu še dovolj primernih skal, a nič ne prehitava. Ko se bo odločil, bo v nahrbtnik naložil spreje in se podal tja gor nad Sorico, v katero vsak dan iz Železnikov, kjer sedaj živi, prihaja

Roka po vzoru prazgodovinskih jamskih slik. / Foto: Igor Kavčič

Pssst, čas je, da prisluhnete zvokom narave. / Foto: Igor Kavčič

Mohor Kejžar si je v Sorici uredil likovni atelje, v katerega je prinesel tudi svoje kitare, saj je kitarist v eni glasbenih skupin v dolini. / Foto: Igor Kavčič

prej ni nihče ustavil, prav tako ni nihče pogledoval v del, ki se mu reče Grobe in je posek z električnimi daljnovodi, zdaj pa je tam poslikava oči.«

O sami motiviki Mohor prav tako ne razmišlja preveč. »Ne delam nekih elaboratov, kaj naj bi vsi trije motivi pomenili. Za vsakega izmed njih se mi zdi, da je na pravem mestu in je dovolj privlačen tudi za obiskovalce. Veseli pa me, da so slike dovolj odprte za različne interpretacije,« pove slikar, ob

na delo, kot pravi. »Saj mi je bilo lepo za časa študija v Ljubljani, a sem se vsak konec tedna vračal domov. Nekaj drugega se je preganjat po teh naših 'šumah' kot pa po Rožniku,« pove Mohor in doda, da je pravzaprav zapečkar, navezan na svoj kraj, na Sorico. Če je nekoč Ivan Grohar moral v svet, da bi se uveljavil kot slikar, se je Mohor Kejžar zato vrnil domov. »Tu sem brez žice povezan s svetom in lahko v miru delam tisto, kar najbolje znam.«

Jaz, midva in mi

Za prijatelje

MOJCA LOGAR

*profesorica geografije
in zgodovine*

» ... si je treba čas uzet, se poveselit in kdaj tud potrpet« Vsi poznamo to pesem. Vsi poznamo Andreja Šifrerja, ki je glasbenik za vse generacije. Udeležili smo se koncerta ob njegovi 70-letnici. Letos je že dopolnil 71. let in sporočil, da je to zadnji koncert v okviru praznovanja njegove 70-letnice. Nekateri radi praznujejo bolj, drugi raje svoje obletnice kar preskočijo. Pomembno je, da vsak naredi tako, kot

se v tistem trenutku počuti in kot je njemu všeč. Skrajno nespametno je delati nekaj samo zato, ker ne vem, kdo to od nas pričakuje, ker tako pač delajo vsi, kaj bodo pa drugi rekli Glasbeniki običajno praznujejo s tistim, kar so in kar počnejo, z glasbo. Tako si je Andrej omislil praznovanje skupaj z Glasbeno šolo Kranj, saj je tudi on začel svoje prve glasbene korake prav v tej šoli. Tako so staknili glave Glasbena šola in Andrej Šifrer in zgodilo se je nekaj lepega. Za izbrane skladbe so različni skladatelji napisali priredbe in aranžmaje. Ugotovili so, da potrebujejo tudi zbor, in so povabili Dekliški in Fantovski zbor Gimnazije Kranj. Tako so skupaj prepevali Andrej, star 71 let, in mladi glasbeniki, za katere je Andrej izračunal, da so v povprečju

Ko igra mladina, nam zaigra srce, ljudje smo manj kritični.

stari 17 let. Vsak na odrud gleda mlade. Ne vem, zakaj smo tako narejeni, da nam je večinoma povsod bolj ljubko mlado in majhno kot staro in veliko. Tako je tudi z glasbeniki. Ko igra mladina, nam zaigra srce, ljudje smo manj kritični. Bolj kot njihovo glasbeno popolnost

in virtuosnost občudujemo mladost, navdušenje, energijo. Ko se združita stara legenda in mladina, je veselje popolno. Imeli so dva koncerta, ker pač velike koncertne dvorane v Kranju ni. Še ni oziroma so nam sporočili, da je še ne bo. No, kljub temu se glasba izvaja. Koncerti so, mladi vadijo, odrasli poslušamo. Nikoli ni za vse. Tudi dvorana enkrat bo, sedaj je pač še ni. Andrej ni mogel skrivati navdušenja nad projektom, ki ga je pod pokroviteljstvo vzela Glasbena šola Kranj. Večkrat je izrazil hvaležnost učiteljem, dirigentu simfoničnega orkestra, ki vodi in usmerja vso to mladino, da ubrano in enotno zaigra in poje. To je garanje, potrpežljivost in še enkrat potrpežljivost. Tu ni demokracije, permissivna vzgoja sploh ni vzgoja, je podaril Andrej in še kako se s tem strinjam tudi sama. Ko mladi vidijo, da lahko le skupaj naredijo nekaj velikega, da ne gre, če vleče vsak zase in po svoje, je rezultat več kot očitno. Komaj obiščem vse nastope in koncerte, na katerih igrajo in pojejo moji otroci. Če zraven dodam še športne tekme, potem je več kot očitno, da časa za prepevanje v mojem »profesionalnem« zboru skoraj ni. Pravim, da »pavziram«, pa ne vem, koliko časa lahko to traja ...

Otrok in genetika

JANEZ LOGAR

*zakonski in
družinski terapevt*

Še nedavno smo bili prepričani, da ima genetika odločilno vlogo za naše življenje. Človek ima nekaj več kot 20.000 genov. Mnogo boleznih strokovnjaki povezujejo z geni, ki naj bi nam krojili zdravje in bolečine. V zadnjih nekaj desetletjih je znanost tudi na področju genetike naredila ogromne napredke in spremembe. Pojavila se je tudi nova veja genetike, imenovana epigenetika. Predpona epi pomeni nad. Kaj naj bil bilo nad geni? Epigenetika uči, da je aktivnost genov odvisna od okolja, ki ga imajo geni. Drugače zapisano – naši geni se

lahko vklopijo ali izklopijo glede na okoljske dejavnike, kot so prehrana, stres, onesnaženje, telesna aktivnost in drugi zunanji dejavniki.

Genetskim in epigenetskim vplivom je človek postavljen vsaj od spočetja naprej. Dejansko že prej. Okolje za razvoj genov so tudi, ali morda celo predvsem, vzdušja, v katerih je otrok spočet, donošen, rojen in vzgajan. Vendar otrok nima zavesti in je tako narejen, da se samodejno uči iz okolice. Okolica za novospočeto življenje sta mama in ata. Tega ne dokazuje le psihologija, temveč biologija skupaj z zgodovino. Danes vemo, da mama, ki je pod velikim stresom, svoje strahove, razočaranja, frustracije ... avtomatsko prenaša naprej na svoj plod. Mama je okolje za otroka in od tega okolja (od nje) bo odvisno, kateri geni se bodo aktivirali v plodu, v dojenčku in kasneje otroku. Vsi ti procesi se dogajajo podzavestno brez našega zavestnega nadzora. Pravzaprav je plod, dojenček in kasneje otrok prepuščen okolju – mami in očetu. On nima moči vplivati na okolico. In ker so njegovi možgani še v zelo zgodnji fazi, otrok z vsem svojim telesom samo srka okolico. Kaj srka – prehrano, temperaturo, zrak, srka pa

tudi čustvena stanja svoje mame. Nima izbire.

Biti otrok pomeni biti prepuščen na milost in nemilost staršev. In naravni položaj otroka je, da je nemočen. Naravni položaj odraslega pa je, da je močan – o tem kdaj drugič. Zato je biti mama in ata zelo odgovorna naloga. Kar imamo starši v sebi, bomo prenesli na svoje otroke – dobro in slabo. Včasih so morale nose-

Otrok le srka okolico – drugega ne zna!

če mamice garati na kmetih in v tovarnah skoraj do poroda, danes pa mlade mamice preveč časa namenjajo npr. karieri, potovanjem, hitrici, nakupovanjem ... Prihajajoče bitje jo pa le prosijo: »Draga mami moja, vzemi si čas zase. Umiri se, poskrbi zase, kajti kakršna si ti, takšen bom jaz. Ne morem, da te ne bi čutil.« In oče. Njegova naloga je, da poskrbi za otrokovo mamo. On ji mora pomagati, kjer le lahko. Sodobni očetje smo dolžni ne samo poskrbeti za denar, moramo biti tudi v čustveno oporo materam naših otrok. Kot oče sem dolžan narediti vse, da se bo mama ob meni počutila varno in da bo otrok lahko srkal najin ljubeč, varen, umirjen odnos.

Asperger teče

MAJA BERTONCELJ

*raznolikost
in vključevanje*

Nejc Pogačar prihaja iz Šempetra v Savinjski dolini. Leta 2008, ko je bil star 14 let, so mu postavili diagnozo Aspergerjev sindrom, ki sodi v skupino motenj avtiističnega spektra. Diagnozo je dobil dokaj pozno, ker je bil, kot pravi, intelektualno preveč uspešen.

»V osnovni šoli sem bil vseskozi odličnjak. Nato sem bil zelo uspešen na umetniški gimnaziji glasbene smeri (s tolkali) v Celju. Sem profesor edukacijskih ved, zaključujem magisterij socialne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Kopru. Zelo sem aktiven. Pojem, igram tolkala, saksofon, sem ponosen in Planinec GOGO in na pohodih pomagam gibalno oviranim osebam, julija se v okviru mednarodnega projekta kot prostovoljec odpravljam za eno leto na Madžarsko ... in seveda tečem,« je pojasnil Nejc Pogačar. V zadnjih tednih ga je slovenska javnost lahko spoznala po kampanji Asperger teče, katere namen je bil

ozaveščanje o avtizmu in zbiranje donacijskih sredstev. Aprila in v začetku maja je s podporo Društva ASPI tekkel v modrem, ki je barva ozaveščanja o avtizmu. Opravil je osem tekov, za vsako črko v besedi Asperger po enega. Tekel je tudi na Bledu. Start in cilj je bil pri Glasbenem centru Do Re Mi, prav zato, ker v njem glasbeno znanje pridobivajo tudi otroci z avtizmom, vmes pa je kilometre nabiral okrog Blejskega jezera in na Blejski grad.

Teče zadnja leta, kar pomembno vpliva na kvaliteto njegovega življenja. »V času šolanja nisem imel prijateljev. Odkar tečem, sem razširil svojo socialno mrežo. Tek je terapija tudi za jecljanje, ki me spremlja že od petega leta.« Teči je začel v času študija. »Prej sem velikokrat roral, ko pa sem prišel na fakulteto, se zaradi vseh obveznosti nisem več ukvarjal s športom. Prijatelj Klemen me je opozarjal na to in mi predlagal tek. Imel sem tišo in en izgovor. Vedel je,

Nejc Pogačar je s tekom ozaveščal in razbijal tabuje o avtizmu. Tekel je tudi na Gorenjskem. / Foto: osebni arhiv

da imam rad številke, tako da mi je predstavil aplikacijo, ki za posameznika izdelava program treninga in omogoča zbiranje značk. To me je nekako motiviralo. Dobro se spomnim 8. avgusta 2019, ko sva ob desetih dopoldan prvič odšla na stadion v Žalcu. Odtel sem prvih deset minut. Takrat se je zgodila ljubezen na prvi korak. Čas in dolžino sem nato le še povečeval. Pred dvema letoma sem v aprilu v modrem pretekel štiri teke, lani že sedem, letos sem dodal še enega,« je povedal 28-letni

strasten tekač. Tudi po koncu projekta nadaljuje v tekaškem slogu. V soboto je prvič tekkel na Nočni 10ki na Bledu. Za sabo ima tudi že nekaj polmaratonov.

V življenju ima jasne cilje. Po koncu magisterija si želi službe v svoji stroki, rad bi postal tudi glasbeni terapevt, zato se izobražuje na Knoll Inštitutu. Na vprašanje, ali meni, da bo njegova diagnoza na tej poti ovira, ne more podati enoznačnega odgovora. »Verjetno da. Če pa bi delodajalci diagnozo poznali, bi lahko v

svoj prid izkoristili naša izjemno močna področja, saj tudi osebe na spektru avtizma zmoremo opraviti – vsak svojo stvar – na izjemno visoki ravni. Po drugi strani vidimo, kakšen je današnji svet. Ljudje se osebam s posebnimi potrebami še vedno vse prevečkrat posmehujejo, čakajo na naše napake. Osebnostno menim, da moja diagnoza ne bi smela predstavljati ovire za zaposlitev, če mi bo le kdo dal priložnost, da to dokažem. Večjo oviro vidim v jecljanju, pri čemer gre za govorno-jezikovno motnjo, ki se z velikim naporom da kontrolirati – in jaz to zmoram,« še pravi.

Prihodnje leto bi v aprilu znova rad tekkel v modrem. »Upam, da bo tako. Letošnja izvedba je bila uspešna. Imel sem veliko podporo tekaških prijateljev, medijev, škoda le, da nam ni uspelo pritegniti kakšnega podjetja. Projekt se je zaključil na Fakulteti za šport in avtizem. Udeležba je bila žal veliko preskromna, čeprav je bil pogovor zelo zanimiv, koristen in poučen. Tudi to je odraz stanja,« je zaključil.

Tunjiške zgodbe (37)

Težave Komatarjeve dekle

IVAN NOGRAŠEK

Nekoč, ko še ni bilo elektrike, radia, televizije in drugih novodobnih pridobitev, so si vaški fantje krajšali nedeljske popoldneve tako, da so se zbrali enkrat pri eni, drugič pa pri drugi hiši – seveda vedno tam, kjer so imeli doma mlada dekleta. Tako so si tudi najlažje našli pravo zase. Naneslo je,

da so se tako zbrali neko nedeljsko popoldne pri Komatarju, kjer so imeli dve hčeri tam nekje okrog dvajsetih let, povrh pa še dekle z nekaj več leti. Eden izmed fantov je s seboj prinesel tudi harmoniko. Tako so plesali celo popoldne, z domačimi dekleti in tudi z dekle, pa čeprav je župnik te plese obsojal in hišo zapisal kot plesalsko in zato manj vredno. No, pri Komatarju se je vseeno plesalo, čeprav je bilo to kar malo grešno. Fantje so uganjali vsemogoče burke in norčije, samo da je bilo zanimivo in smešno. Pa se je eden izmed gibčnih fantov spomnil, da se je usedel na sredo prostora in si dal za vrat nogo. Potem pa je izzival druge, kdo je tega še zmožen. Seveda to ni nikomur drugemu uspelo. To pa je bilo vseč tudi dekli, ki kar ni mogla verjeti, da to ni tako enostavno. Rada bi poskusila to reč, pa ni kazalo, da to stori kar pred vsemi

fanti in domačimi. Proti večeru pa je morala dekla v hlev k živini. Pa je vstopila v šupo, kjer je bilo polno stelje. Sedla je v steljo in poskusila dati nogo za vrat. Neverjetno, a ji je to kar hitro uspelo. A glej ga vruga, noge ni mogla več sneti. Začelo jo je zelo boleti in ni kazalo drugega, da je začela močno kričati, nekaj zaradi nerodnosti in tudi zaradi bolečin. Vsi iz hiše so tekli proti hlevu, ne vedoč, kakšna nesreča se je zgodila. Ko so videli v šupi na tleh deklo, zvito v klobčič, so ji pomagali sneti nogo izza vratu. Posebno komično in zabavno pa je bilo to, da ženske tedaj niso nosile spodnjih hlač, ampak samo »kikle«, pa še gledalcev je bilo kar nekaj. Zgodba se je kar hitro razvedela po vasi. Vsi, ki so to deklo srečevali, so se ji nasmihali. Zabavna zgodba se je ohranila do danes. Ta dekla pa gotovo ni nikoli več ponovila svoje spretnosti.

Splača se biti naročnik Gorenjskega glasa

Pokličite 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Vaš razgled

Fotografija ima enostaven naslov Zmaga. Na nedavni tekaški prireditvi Nočna 10ka na Bledu so tekači tekmovali v različnih kategorijah, od najmlajših na nekoliko krajših progah do odraslih, ki so tekli deset kilometrov. A vrnimo se na začetek. Kako odličen občutek je, ko pritečeš prvi in pretrgaš trak na ciljni črti, je fantič občutil nekaj trenutkov po posnetku. Veselje in prednost pred drugimi nam dasta vedeti, da bo fant nekoč zrasel v pravega športnika. I. K. / Foto: Tina Dokl

Takole sta si razgled na Evropsko vas, srečanje gorenjskih šolarjev, ki so na prireditvi v Radovljiski graščini predstavljali evropske države, razširili učenki gostujoče osnovne šole iz črnogorskega Hercegnovega. Za številne mlade Črnogorce, je povedala njihova učiteljica Verica Kovačević, Evropa predstavlja boljši svet z veliko več priložnostimi, kot jih imajo doma. M. A. / Foto: Gorazd Kavčič

Gorenjski priimki

Ručigaj ali Godrnjavšek, 2. del

TINO MAMIČ

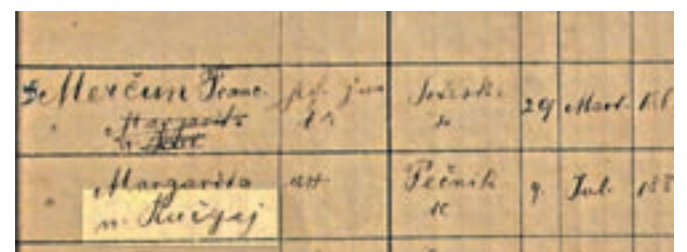
Vas Dobeno je skoraj gotovo glavno gnezdo priimka Ručigaj. V literaturi ljubiteljskih zgodovinarjev se velikokrat pojavlja podatek, da je bil priimek prvič omenjen že leta 1432 v krstni knjigi Župnije Mengeš. A

tako stare krstne knjige nimamo nikjer v Sloveniji, tudi v Piranu, kjer imajo v prepisu najstarejšo matično knjigo (1458), ne. Najstarejša omemba priimka v matičnih knjigah je iz še vedno daljnega leta 1586. Verjetno so prepisovalci podatke iz literature malo pomešali.

Morda je bil priimek pred letom 1586 omenjen v kakem urbarju. Žal pa prepisovalci niso navedli nobenega vira, da bi to lahko preverili.

Rodovnik rodbine Ručigaj je leta 1983 temeljito raziskal in v času, ko še ni bilo računalnikov, tudi narisal ljubiteljski zgodovinar

Anton Ravnikar. Njegov uokvirjeni rodovnik, ki obsega 14 generacij, vse do človeka z imenom Volko Ručigaj, visi na steni jedilnice gostišča Ručigaj na Dobnem nad Loko pri Mengšu. Restavracija ohranja tako ime kot rod Ručigajev. Prvi na drevesu je Volko Ručigaj, ki je bil rojen

Zanimiv vpis priimka s preloma 19. v 20. stoletje, ki kaže, kako so priimek nekoč izgovarjali: Ručej. Marjeta Ručigaj (1880–1957) je bila rojena v župniji Šentjakob ob Savi, njej oče v Savljah, ded pa v Dobnem. Knjiga je iz arhiva župnije Šentjakob (SA 1880–1903 Šentjakob, zv. 2, str. 22).

okoli leta 1560, v času prve slovenske knjige. Gre za staslovensko ime, saj takrat, pred tridentinskim koncilom, v Katoliški cerkvi še niso tako ostro nasprotovali domačim imenom.

Najbolj znana osebnost s tem priimkom je hkrati tudi najbolj zanimiva in nenavadna. Prva makedonska pesnica je bila v Skopju rojena Danica Ručigaj (1934–1963). Priimek seveda ni makedonski. Anton Ručigaj iz Kranja se je namreč v Skopju v cerkvi zaljubil in kmalu

se je rodila Danica. Maturirala je na klasični gimnaziji in na fakulteti diplomirala iz južnoslovenskih književnosti. Prvo pesem je objavila leta 1955, prvo pesniško zbirko pa pet let kasneje. To je bila prva makedonska pesniška zbirka, ki jo je ustvarila ženska. Ručigajeva je umrla mlada, v katastrofalnem potresu v Skopju. Bila je boemska duša, ki se je na pravopis požvižgala. Največ je pisala o ljubezni. Danes se po njej imenuje makedonska pesniška nagrada.

LIST OR MANIFEST OF ALIEN IMMIGRANTS FOR THE COMMISSIONER OF IMMIGRATION											
Required by the regulations of the Secretary of the Treasury of the United States, under Act of Congress approved March 3, 1903, to be delivered to the Commissioner of Immigration of any vessel having such passengers on board upon arrival at a port in the United States.											
U.S. Tar. Belgium, sailing from Antwerp, 1902, Arriving at Port of New York 10th March 1902											
No.	NAME IN FULL	AGE	SEX	ETHNIC OR RACE	DATE OF BIRTH	PLACE OF BIRTH	EDUCATION	LAST RESIDENCE	PROFESSION OR OCCUPATION	STATUS	REMARKS
1	Ručigaj, Frančiška	35	F	Slovene	1867	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Elementary School	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Housewife	Single	Admitted to U.S.
2	Ručigaj, Frančiška	35	F	Slovene	1867	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Elementary School	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Housewife	Single	Admitted to U.S.
3	Ručigaj, Frančiška	35	F	Slovene	1867	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Elementary School	Godrnjavšek, Godrnjavšek	Housewife	Single	Admitted to U.S.

Iz Kranja do Čikaga je družina Ručigaj leta 1903 potovala več tednov. Najprej z vlakom do mesta Le Havre v severni Franciji, potem pa 11 dni z ladjo do New Yorka. Tam so jih ob vstopu v ZDA popisali. Dokument hrani arhiv Ellis Islanda (The Statue of Liberty – Ellis Island Foundation, številka potnika 102615170121, slička 100, številka vrstice 1).

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)
Sprijaznili se boste s preteklostjo oziroma sklenili pakt z njo. Karkoli že je bilo tisto, kar vas je občasno mučilo, pustite za seboj. Raje se ozrite naprej in razmislite, kaj je tisto, kar si že nekaj časa želite, in to uresničite. Dihajte.

Bik (22. 4.–20. 5.)
Vljudno vabljeni k spremembam v zunanosti in notranosti. Kakršnokoli spremembo sebe ste si zamislili, planeti so vam naklonjeni. Naj gre za novo frizuro, novo telovadbo ali spremembo jedilnika, vse vam bo uspelo.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)
Če razmišljate, da bi uvedli v svoje življenje novo duhovno prakso, kot je npr. vsakodnevna meditacija ali pa samo vsakodnevni odmik od stresa s pomočjo glasbe, plesa, branja in tišine, je pravi trenutek, da začnete in vztrajate.

Rak (22. 6.–22. 7.)
Če boste v tem času prosili okolico za pomoč pri projektih, ki jih želite izpeljati, vam bodo ne glede na to, za katero področje prosite, vsi okoli vas pomagali. Podpora bližnjih ali pa samo bežnih znancev bo popolna.

Lev (23. 7.–23. 8.)
Prižgala se vam bo rdeča lučka na armaturi tekmovalnosti. Ker ste vztrajni in uporni, bodo uspešni rezultati dobro vidni in na ogled vsem tistim, ki jih muči grda zavist. Dobro vam gre, samo nadaljujte tako.

Devica (24. 8.–23. 9.)
Nekateri dogodki, ki se bodo zgodili v kratkem ali pa so se že zgodili, bodo spremenili vaša prepričanja in življenjsko perspektivo. Delite svoje občutke in spoznanje z okolico, če pa vam to ne ustreza, si poiščite dodatno gradivo, da še nadgradite spoznanja.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)
Vedno bolj se zavedate svojih želja in potreb. Planeti vam bodo naklonili finančno presenečenje, hkrati pa vam bodo naklonili tudi nekaj žalosti. Zavedajte se, da v tem niste osamljeni, saj je okoli vas vsaj nekaj ljudi, ki vam bodo stali ob strani.

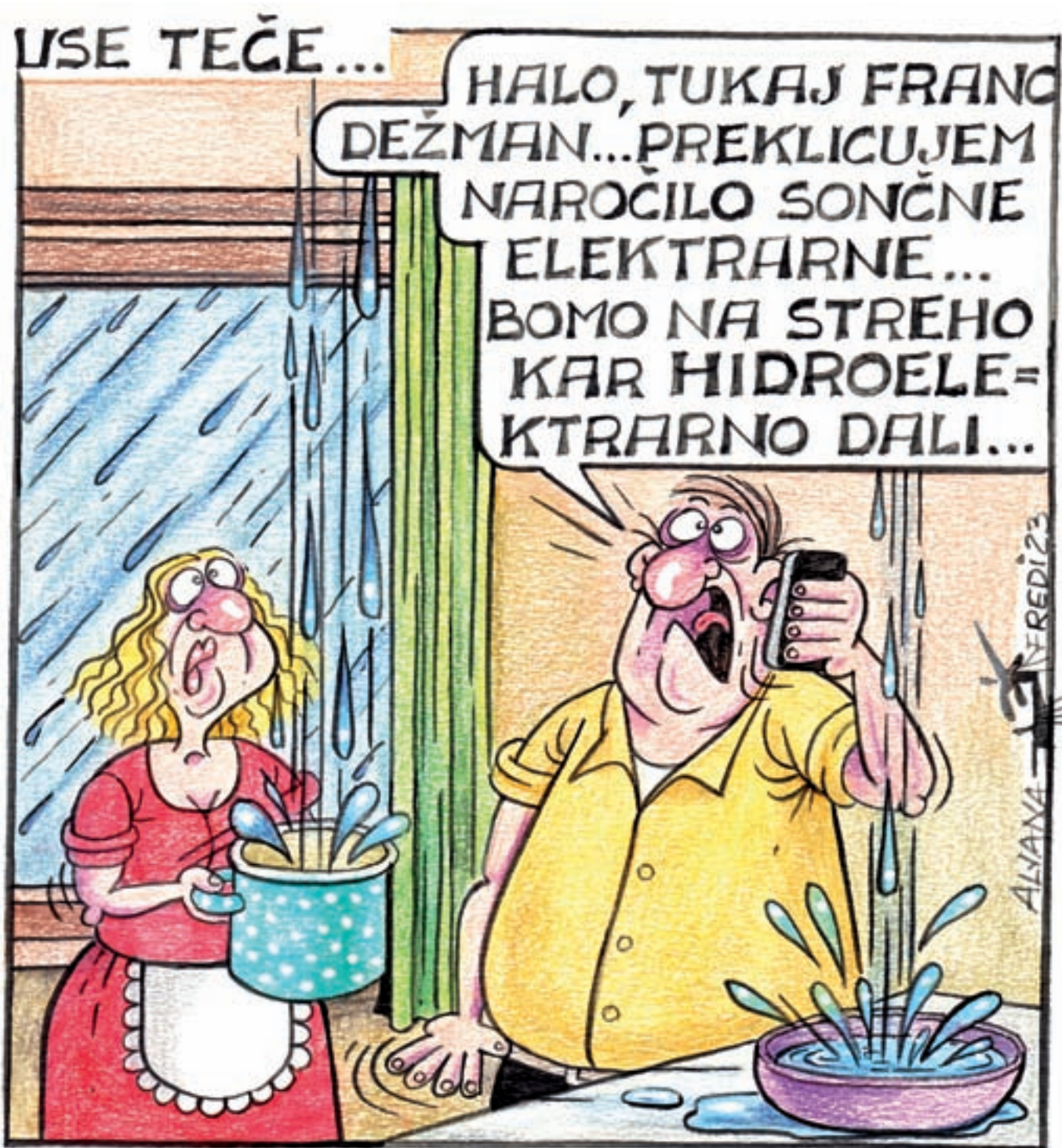
Škorpion (24. 10.–22. 11.)
Vse se bo vrtelo okoli novih začetkov, razmerij in odnosov. Naj bo to na poslovnem, ljubezenskem ali prijateljskem področju, morali boste izpustiti nekatere stvari iz rok, kajti pojavljajo se nove, ki bodo zahtevale vaš čas in prostor. Premislite in izpustite.

Strelec (23. 11.–21. 12.)
Razčistilo se bo veliko stvari. Lahko gre za nesporazume, prepire ali nerazrešene zamere, lahko pa se vam bo sprostilo tudi življenje, saj boste opustili nekatere stvari. Ob tem ne pozabite, da imajo lahko tudi majhne stvari neznanski vpliv.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)
Posvetili se boste sebi in obudili stvari. Ob vsem tem vas bo kot topel preliv zajela hvaležnost za vse, kar vam to življenje lahko ponudi. Uživate v tem občutku oziroma ga shranite v »predal«, iz katerega ga boste lahko kadarkoli priklicali.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)
Tokrat boste »gnezdili« vi. Preurejanje doma in okolice, druženje z boljšo polovico in preostalo družino ter tudi s prijatelji. S tem boste tlakovali pot za naslednje leto, ki vam bo na tem področju v veliko veselje. Veseli boste.

Ribi (20. 2.–20. 3.)
Nova učenja, nova potovanja, nova znanja in dogodivščine. Vse to je pred vami, ribice, zato se prepustite toku in le minimalno migajte z repom. Vse bo potekalo tako, da bo prav za vas. V ljubezni vas čakajo sama lepa presenečenja.

TA JE DOBRA

Knjiga, ki ni za vsakogar
Žena nervozno nekaj išče po stanovanju.
»Miha, si videl mojo knjigo?« končno vpraša moža.
»Katero?«
»Tisto z naslovom Kako doživeti sto let.«
»Vrgel sem jo v smeti, ker jo je hotela brati tvoja mama!«

Rutinska stvar
Tri medicinske sestre s težavo ujamejo pacienta, ki je nag tekkel po hodniku.
»Kaj pa vam je? Zakaj ste pobegnili z operacijske mize?«
»Ker je ena izmed vaših kolegic rekla: 'Ne bojte se, operacija slepiča je rutinska in preprosta stvar.'«
»Saj to je vendar res!«
»Že, že. Ampak tega ni rekla meni, temveč kirurgu!«

Sir z luknjami
Mama prinese Janezku sir, a ji ta potoži: »Mami, ta sir ima luknje.«
Mama ga pomiri: »Janezek, sir pojej, luknje pa pusti.«

Ni bila nezavest
Tone je med obiranjem češenj padel z drevesa. Ko je prišel k zdravniku, ga je ta vprašal: »Ste takrat, ko ste padli z drevesa, padli v nezavest?«
»Ne. V koprive,« je iskren Tone.

Pri frizerju
»Pomisli, trikrat so mi že ukradli kolo, medtem ko sem bil pri frizerju! Le kaj naj storim?«
»Pusti si dolge lase!«

LAŽJI SUDOKU

9	8		1	5	3	
		7		6	4	
		5	4	8	9	2
	1	6	3			9
5						7
2	4			7	6	8
6		9	2	4	8	
	5		8		1	
	3	7	9		6	

Rešitev:

7	9	2	6	5	2	1
6	7	1	6	9	8	2
6	5	9	7	1	2	6
1	8	9	2	6	5	6
2	2	1	7	9	8	5
5	6	7	9	1	1	2
2	1	6	7	5	9	6
8	7	9	6	4	2	1
9	6	2	9	7	1	6

TEŽJI SUDOKU

6	8		7		5	2
						6
	9	5			1	
5			4	3		9
	7	8		1	6	
		6			4	7
	1					
	5	2		7		9

Rešitev:

1	6	2	8	9	2	1
9	7	6	5	2	6	1
5	2	7	6	1	9	8
2	9	9	1	6	7	6
6	1	9	5	2	1	9
7	6	1	9	5	2	6
8	7	6	2	6	5	7
6	2	1	7	4	8	9

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

STRAŽA BLEĐ
PUSTOLOVSKI PARK
PRAZNUJ
PUSTOLOVSKI
ROJSTNI DAN
V NARAVI

031 761 661
info@pustolovski-park-bled.si

Pustolovski park Bled d.o.o., Pot na Bistrško planino 10, 4290 Tržič

GORENJSKI GLAS	ZIBEL, ZIBKA	ODERUH (STAR.)	TEKOČA VODA	NAŠE IME REKE ENNS V AVSTRILJI	NIKOLA TESLA	MIKAV-NOST	UTRJEN OBRAMBNI VOJASKI OBJEKT	MAŠKARA	IDA KRAVANJA (I. R.)	DRAŽ
SLOVENSKI SLIKAR (Z. M.)	15									
ISTOVET-NOST										
MOŠKE DLAKE POD NOSOM					VOZNIK PLOVILA		13			
NAD-STROPJE		4			GOROVJE V AZIJI	POKLON, DARILO				HOKEJSKI PLOŠČEK
LUKA NOVAK			APLIKACIJA V GOOGLE NAUK O RAV-NOTEŽJU TELES		6				IRENA POLANEC	12
SOLATNA TEKOČINA				ŽENSKA PRICESKA					TKANINA, DŽINS	
NEKDANJI SODNI PISAR								ZEVSOV SIN, AJAK		
GORENJSKI GLAS	GLAVNO MESTO ERITREJE	KARIKA-TURISTKA PRIMOŽIČ RUSKI DIKTATOR			21				SLOVENSKI BALETNIK (IKO)	PARNA KOPEL
IGRALKA NIELSEN						PLANOTA PRI VIPAVI				
PEVEC SKUPINE POLICE	9					SOSEDJE TURKOV		DEL OBRAZA	2	
RDEČA POLJSKA CVETLICA				PREGOVOR						
SEVERNI DEL ZDA				SL. PISEC (JAKOB)					ROK VIHAR	8
SESTAVINA V TESTU									RAČUNAL-NIŠKI ČRV	
KISLA TEKOČINA										
JEZDNA ŽI-VAL Z GRBO										
KATRAN										
PODOBA GOLEGA TELESA										
22										
KALUP, MAKETA										
MODEL VOZILA OPEL										
PEVKA TROBEC										
OTOK NA DONAVI										
16										
SUROVINA ZA MAZILA										
OČE										
ŠIROKA MESTNA ULICA										
VSOTA, SEŠTEVEK										
PEVKA ZORJAN										
17										
MUSLIMAN-STVO										
IZUMITELJ EDISON										
ANT. MESTO NA KRETI										
AFRIŠKI VELETOK										
18										
EDEN OD RIMSKIH GRICEV										
ROKOMETA-SICA IRMAN										
NOVINARKA SUKLJE										
MORALA										
KAMION PREKUCNIK										
1										
DEJAN TERZIC										
LUDOLFOVO ŠTEVILO										
5										
USPAVALNO SREDSTVO										
KOVICA, ZAKOVICA										
11										
STAR IZRAZ ZA VRV										
MODEL VOZILA, MOSKVIČ										
7										
DILA, DEŠČICA										
EVA BOTO										
19										
EVROPSKO GOROVJE										
MAMILO IZ VRTNEGA MAKA										
14										
PREIZKUS ZNANJA										
GLAVNO MESTO JEMNA										

1. nagrada: 1 vstopnica za otroka, starega do 14 let, za Pustolovski park Bled
2. nagrada: 1 vstopnica za otroka, starega do 14 let, za Pustolovski park Bled
3. nagrada: 1 vstopnica za otroka, starega do 14 let, za Pustolovski park Bled

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do petka, 2. junija 2023, na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Nazorjevi ulici 1.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22		

STORITVE

NUDIM

SEŃČILA ASTERIKS, d.o.o., Cesta na Loko 2, 4290 Tržič, tel.: 59-55-170, 041/733-709; žaluzije, roloji, rolete, lamelne zavese, plise zavese, komarniki, markize, www.asteriks.net

23001215

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, krovski in kleparska dela, sanacije in renovacije, kvalitetno, hitro in poceni. SGP Beni, d. o. o., Struževo 7, Kranj, tel.: 041/561-838

23001219

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, krovski in kleparska dela, sanacije in renovacije, kvalitetno, hitro in poceni. Daf-sa d.o.o., Temniška ul. 67, Naklo, tel.: 041/313-327

23001220

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela od temeljev do strehe, fasade, škarpe, urejanje dvorišč, tlakovanje, asfalt, ograje, dimniki, izolacija, krovstvo, tesarstvo – po zelo ugodni ceni. Leard d.o.o., Pivka 11, Naklo, tel.: 041/583-163

23001218

PEČARSTVO, lončene peči, zidani kamini, kmečke peči, obnova, popravilo, izdelava, izris. Trgovina Kamin, Aleš Avsenek, d.o.o., Kranjska cesta 2, Radovljica, tel.: 040/364-636

23000375

SANACIJE, obnove dimnikov z inox cevmi, povrtavanje, rušenje, pozidava, montažni dimniki, dimniške kape. Garancija 10 let. Aleš Avsenek, d.o.o., Kranjska 2, Radovljica, tel.: 041/229-246

23000376

RAZNO

ZBIRAM odpadno železo in barvne kovine, odvoz brezplačen, tel.: 070/385-956

23001234

PRODAM

GARAŽNA vrata, železno ogrodje in lesena, elek. peč Panterm 12/6 kw z vent. meš., tel.: 064/112-914

23001329

NOVE ruske vile, tel.: 04/25-03-035

23001352

VODNO črpalko za CK, ekspanzijsko posodo, ventile kroglične 1 1/4, valovite plošče 3 x 1 m, tel.: 064/112-914

23001330

ZASEBNI STIKI

IŠČEM

IŠČEM njo za iskreno prijateljstvo ... pogovor, kavico, druženje, izlet, koncert ali kaj podobnega, od 30 do 40 let. Prosim samo resne, tel.: 051/320-470

23001344

FANT išče mamico za resno zvezo. Če si želiš prave ljubezni, me pokliči, tel.: 030/781-854

23001341

ZAHVALA

V 81. letu starosti se je po dolgotrajni boleznii poslovil naš dragi

STANISLAV PESJAK

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče ter svete maše. Najlepša zahvala župnikoma Stanetu Rozmanu in Ivanu Potrebuješuu za pogrebni obred, g. Marijanu Klemenčiču za plosilne besede in pevcem za sočutno zapete pesmi. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju in patronažni službi ZD Tržič. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi
Kovor, maj 2023

Tik pred 97. rojstnim dnevom nas je zapustila
VALERIJA MARTINJAK VUČKOVIĆ
mag. pharm.

Od nje smo se poslovili v družinskem krogu.

Sin Andrej z družino

SPOROČILO O SMRTI

S težkim srcem sporočamo, da je v 75. letu starosti v prometni nesreči umrl

EDVARD GRUDEN

Tvoja toplina, dobrosrčnost, ljubezen in smeh bodo vedno z nami.

Se močno objamemo spet onkraj mavrice!

Neskončno te pogrešamo žena, hčerki, vnuki in vsi,
ki te imamo radi.

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli.
(T. Pavček)*

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je zapustila naša draga mami, mama, prababica, sestra, teta, tašča in svakinja

MARTA BARLE

roj. Jeraj

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, nosačem, prijateljem, znancem ter bivšemu kolektivu Pošte Cerklje za izrečena sožalja, podarjene sveče in svete maše. Hvala dr. Marti Sever Štukl in sestri Dragani Stojčević za vso pomoč, patronažni sestri Barbari Jerala ter osebju oddelka za endokrinologijo in nefrologijo Bolnišnice Jesenice za nego. Hvala Rafki Sajevec za nošenje laterne, gospodu župniku Urbanu Kokalju, pogrebni službi Navček ter pevcem. Vsem imenovanim in neimenovanim hvala, da ste našo mami pospremili na njeno zadnjo pot k večnemu počitku. Mami, vedno te bomo imeli radi, ohranili te bomo v lepem spominu.

Žalujoci vsi njeni
Luže, 7. maja 2023

*Ko odide velik človek, pride čas,
da v tihi žalosti slavimo njegovo polno življenje.*

V 92. letu starosti se je poslovil

DR. DUŠAN PETRAČ

(1932–2023), častni občan Mestne občine Kranj

Dr. Dušan Petrač, slovenski fizik svetovnega slovesa, se je rodil v Kropi, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo. Šolanje je nadaljeval na Gimnaziji Kranj in končal študij fizike na Univerzi v Ljubljani. Po končanem študiju se je leta 1957 zaposlil kot profesor fizike na kranjski gimnaziji, leta 1963 pa odšel v ZDA, kjer je doktoriral na Univerzi Kalifornija v Los Angelesu. Do upokojitve je bil zaposlen v Laboratoriju za rekreativni pogon ameriške vesoljske agencije NASA v Pasadeni. NASA mu je podelila naziv ambasador osonečja. Znanstvenemu področju vesoljske tehnike je dal neizbrisni pečat v svetovnem merilu. Svojo poklicno pot je začel v Kranju, v Slovenijo pa se je zelo rad vračal kot predavatelj. Bil je tudi prvi kandidat slovenskega rodu za polet v vesolje in častni član Inženirske akademije Slovenije. Leta 2017 mu je Mestna občina Kranj podelila naziv častnega občana.

Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Svojem izrekamo iskreno sožalje.

Mestna občina Kranj

ZAHVALA

V 76. letu se je poslovil dragi brat in stric

JANEZ MEGUŠAR

Pintarjev Janez s Češnjice

Iskrena zahvala vsem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče ter darovane svete maše. Posebna zahvala osebju Centra slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka in vsem, ki ste se od njega poslovili in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

V torek, 9. maja 2023, je umrla moja mami

ANTONIJA VOVK

rojena Czipo, 13. 6. 1928

Pokopali smo jo v ponedeljek na kranjskem pokopališču.

Zahvaljujemo se dr. Damijani Pogačnik Peternel za dolgoletno zdravljenje in Nataši iz DSO za nego in skrb.

Hčerka Metka in Čarli ter sin Brane

ZAHVALA

*»Jaz sem vstajenje in življenje«
Jn 11,25*

Ob slovesu

ANTONIJE ERŽEN

p. d. Gregorčeve Tončke iz Žabnice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste našo drago mamo, staro mamo in prababico spremljali v dneh zemeljskega življenja in ob slovesu. Zahvaljujemo se njeni osebni zdravnici dr. Petri Mesec Rodi, medicinski sestri Hermini Jereb, osebju Doma upokojenecv Kranj – službi Pomoč na domu, patronažnim medicinskim sestram iz Zdravstvenega doma Kranj in duhovnikom, Franciju Aliču za obiske na domu ter Franciju Klopčiču, Damjanu Proštu in patru Benu Lavrihu za sveto mašo ob slovesu in lepo opravljen obred. Hvala tudi sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem, ki ste darovali za svete maše ali za obnovo cerkve sv. Urha v Žabnici ter za cvetje in sveče. Zahvaljujemo pa se tudi praporščakom, pogrebni službi Pogrebni in pevcem kvarteta Grm. Svojci smo hvaležni vsem, ki ste mami in nam stali ob strani in nam ob slovesu izrekli sožalje.

Žalujoci: sinova Bojan in Matjaž z ženo Judito, vnukinje Katja, Meta in Lucija z družinama ter pravnuki Filip, Jakob, Gaber, Tevž in Matija

Hiša, kjer domuje Mačji dol, ni zanemarjena

Odzivi ljudi na to, da opuščajo košnjo in so nasprotniki pisarniškega urejanja okolice, so različni, pravi predsednica Žverce, društva za pomoč živalim Monika Koprivnikar, univerzitetna diplomirana biologinja. Tisti, ki so vajeni asfaltirane, tlakovane, betonske 'urejenosti', ne razumejo, kako je lahko nekaj hkrati urejeno in zeleno, cvetoče, še doda.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Mačji dol, zavetišče za mačke, deluje v okviru društva Žverca že enajst let, zadnjih pet let pa v objektu, ki ga je zasnoval in v njem z družino tudi bival arhitekt Tone Mlakar. Že v osnovi je bila hiša napredno vpeta v okoliško rastlinje in preraščena s plezalkami, ki senčijo fasado in nudijo hrano ter zavetje mnogim živalim v okolici. »Hiša je bila eden od izpraznjenih objektov pred gradnjo obvoznice, takrat se ji je tudi spremenila namembnost, ki bi sicer vodila v rušenje. Objekt ni bil last občine, tudi sedaj ima lastniško upravičenje na objektu še vedno Republika Slovenija (RS). Če ne bi RS prav za namen ureditve zavetišča za zapuščene živali predala občini te hiše, je verjetno ne bi bilo več. Če bi se sedaj objekt uporabljal za drug namen, ne za zavetišče, bi lastnica ponovno postala država,« razlaga Koprivnikarjeva.

Društvo Žverca oskrbuje zapuščene živali treh občin

Vsaka občina v Sloveniji mora v skladu z Zakonom o zaščiti živali zagotavljati oskrbo zapuščenih živali. Za občine Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane in Železniki

Monika Koprivnikar, predsednica Žverce, društva za pomoč živalim / Foto: Anja Bradeško

za to po pogodbi skrbi društvo Žverca. Zaradi prostorskih omejitev lahko zagotavljajo le oskrbo zapuščenih mačk, ki jih neodgovor-

»Zato sledimo smernicam strokovnjakov, ki narekujejo ohranjanje zelenja in cvetja v mestih, čim manj poseganja v naravno prisotne ekosisteme in sajenje medonosnih in tudi sicer koristnih rastlin.«

ni ljudje zapustijo. Oskrbijo tudi take, ki se po veterinarski oskrbi vrnejo na lokacije, kjer imajo oskrbo, in se potem ne razmnožujejo več. Primarni namen uporabe

hiše v Puštalu je zagotovitev namestitve za zapuščene mačke, ki čakajo na posvojitve v nove domove. »Pred selitvijo v Puštalo smo za mačke

skrbeli v majhnem objektu v sklopu nekdanje vojašnice, leta 2018 pa smo zavetišče preselili zaradi urejanja vrta in rušenja objekta. Kot društvo za pomoč živalim in

tudi posamezniki, ki nam ni vseeno, želimo tudi drugim bitjem zagotoviti zdravo, mirno in kvalitetno okolje na prostoru, kjer delujemo. Zato sledimo smernicam naših in tujih strokovnjakov, ki narekujejo ohranjanje zelenja in cvetja v mestih, čim manj poseganja v naravno prisotne ekosisteme in sajenje medonosnih in tudi sicer koristnih rastlin,« na očitke o zanemarjenosti Mačjega dola odgovarja Monika Koprivnikar. V okolico zavetišča so tako zasadili tudi vrtnice in druge cvetoče trajnice, ki so jih pridobili tudi iz tujine, da bi zagotovili čim boljše sadike. Posadili so tudi nekaj dreves, za katera upajo, da bodo čim bolj uspevala in kmalu v vse bolj vročih poletjih senčila podlago in preprečevala vročino ter sušo. Nekaj sadik hmelja so posadili za senco v mačjem izpustu. »Poleg tega pa bomo lahko morebiten naraven, neškropljen pridelek razdelili med lokalne pivovarje, ki so v lanskem letu zaradi suše težko pridobili 'storžke'.«

Odzivi so različni

Odzivi ljudi na to, da opuščajo košnjo in so nasprotniki pisarniškega urejanja okolice, so različni. »Tisti, ki so vajeni asfaltirane, tlakovane, betonske 'urejenosti' seveda

ne razumejo, kako je lahko nekaj hkrati urejeno in zeleno, cvetoče. A mnogo ljudi vseeno prepoznavno koristi prisotnosti zelenja in cvetja v urbanem okolju.« V zvezi z oskrbo zapuščenih mačk in s tem, da se nekateri ne morejo sprijazniti, da so javne nepremičnine namenjene namestitvi živali, Monika Koprivnikar doda še to:

»Prav mi si najbolj želimo, da takih prostorov ne bi potrebovali. Če bi ljudje odgovorno skrbeli za svoje živali, ne bi bilo ne zapuščenih živali ne potrebe po njihovi namestitvi. Podpiramo pa prizadevanja v smeri kakršnihkoli premikov na bolje na različnih področjih, sami po svojih močeh pomagamo tudi ljudem v stiski.«

Hiša v Puštalu, kjer domuje Mačji dol / Foto: Anja Bradeško

Vračajo se »Špartanci«

Rateče – Dolina pod Poncami bo jutri, 20., in v nedeljo, 21. maja, ponovno gostila slovenski Spartan Race, preizkušnjo teka z ovirami, na kateri se bodo tekmovalci lahko pomerili v treh različnih težavnostnih kategorijah. Dogodek je organiziran tudi kot Trifekta vikend, kar pomeni, da se tekmovalci, ki v obeh dneh premagajo prognozo v vseh kategorijah, uvrstijo na svetovno prvenstvo Trifecta 2023 v Sparti v Grčiji. Organizatorji ponujajo mnogo zabavnih vsebin, med drugim tudi tekmo za otroke, na kateri pa je bolj kot samo tekmovanje pomembno gibanje, zabava in druženje. Na slovensko spartansko preizkušnjo je trenutno prijavljenih že več kot dva tisoč tekmovalcev s celega sveta.

V Kranju tradicionalni maturantski sprevod

Kranj – V Kranju se bo v petek dopoldne odvijal tradicionalni maturantski sprevod Gimnazije Kranj, pridružili pa se jim bodo tudi dijaki Gimnazije Franceta Prešernna, Šolskega centra Kranj in Biotehniškega centra Naklo. Kot so poudarili v Gimnaziji Kranj, je Kranj edino slovensko mesto, ki še pripravlja tradicionalni maturantski sprevod. »Na Gimnaziji Kranj se je maturantski sprevod pojavil pred drugo svetovno vojno,« so pojasnili. Maturantski sprevod bodo v petek začeli ob 10.20 in se odpravili skozi staro mestno jedro, kjer se jim bodo pridružili dijaki drugih šol. Pred Prešernovim spomenikom bodo ob 11. uri skupaj zaplesali dunajsko četvorko.

Izbirajo ime za brv

Brv za kolesarje in pešce čez reko Savo želijo poimenovati z ustvarjalnim imenom.

MAJA BERTONCELJ

Medvode – Občina Medvode je objavila javni natečaj za izbor imena brvi za kolesarje in pešce čez reko Savo, ki jo gradijo v sklopu projekta Kolesarska pot Medvode–Pirniče–Vikrče. Kot pojasnjujejo, si želijo objekt poimenovati s kreativnim imenom, ki bo služilo prepoznavnosti brvi in promociji trajnostne mobilnosti. Ime mora biti razumljivo, v slovenskem jeziku

in primerno za vsakdanjo rabo. Označeno bo na obeh vstopih na brv, uporabljali pa ga bodo tudi za orien-

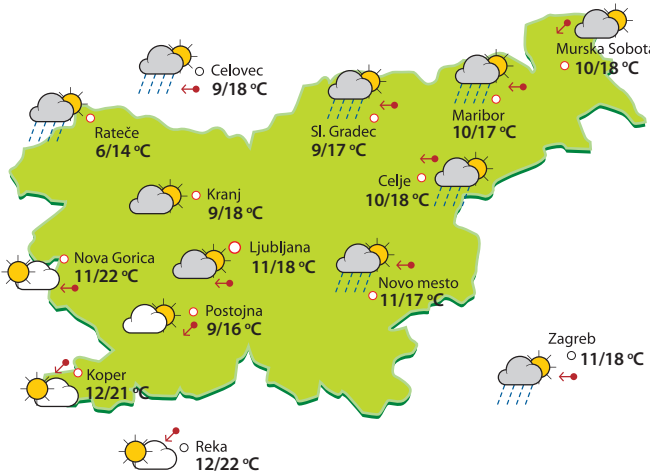
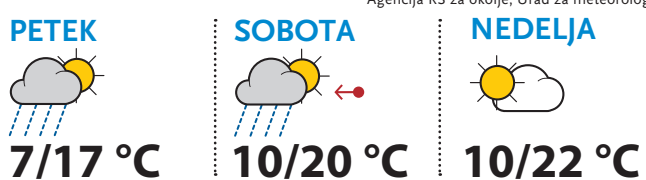
Ime mora biti razumljivo, v slovenskem jeziku in primerno za vsakdanjo rabo.

tacijo v prostoru. Komisija bo obravnavala predloge, ki bodo na naslov Občine Medvode prispeli do vključno 2. junija.

vremenska napoved

Danes bo pretežno oblačno, predvsem popoldne in zvečer bodo možne posamezne krajevne plohe. Jutri bo spremenljivo do pretežno oblačno. Sredi dneva in popoldne bodo nastajale krajevne plohe. Pihal bo veter vzhodnih smeri. V nedeljo bo prevladovalo sončno vreme. Topleje bo.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

NA GLAS

aforizem

Na poroki bom nosil metuljčka. Če se bom že poročil s staro večjo.

Milan Fridauer - Fredi